

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

Het bestaan van een arbeidsovereenkomst voor bedienden en de verzekeringsplicht t.o.v. de sociale zekerheid van marginale gevallen.

Een arrest dd. 6.6.1968 van het Hof van Cassatie kan als volgt samengevat worden :

« De arbeidsovereenkomst voor bedienden is een contract waardoor een bediende de verbintenis aangaat te arbeiden onder het gezag, de leiding en het toezicht van een ander persoon tegen bezoldiging.

De leiding- en toezichtsmacht, eigen aan de arbeidsovereenkomst voor bedienden, moet *niet noodzakelijk op een werkelijke en bestendige wijze uitgeoefend worden* : in dit opzicht volstaat het dat de uitoefening van dit recht *wettelijk mogelijk* zij.

Indien de arbeidsovereenkomst voor bedienden het bestaan van een *enge* band van ondergeschiktheid onderstelt, blijft het niettemin evenzeer waar dat welke ook de modaliteiten van het contract zijn, het *gezag* dat aan de werkgever toekomt *steeds beperkt* is.

Derhalve sluiten noch de vaststelling dat de uitzendbedienden een zekere onafhankelijkheid behielden ten opzichte van de persoon die hen bij zijn klanten plaatst, noch de vaststelling dat het door die persoon uitgeoefend gezag beperkt was, het bestaan van de band van ondergeschiktheid uit die de arbeidsovereenkomst voor bedienden kenmerkt.

Het begrip « arbeidsovereenkomst voor bedienden in de zin van art. 2, § 1, en § 3 (3°) van : de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1961, betreffende de toepassingsfeer van deze besluitwet, werd derhalve door de appelrechter miskend » (Vernietigingsarrest met verwijzing naar de rechtbank van eerste aanleg uitspraak doende in hoger beroep).

Inleiding.

Krachtens artikel 2, § 2 van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1961 zijn sociaal verzekeringsplichtig t.o.v. de R.M.Z. in beginsel alle door « een arbeidsovereenkomst » verbonden werknemers en werkgevers.

Krachtens artikel 2, § 3, 3° vallen evenwel eerst onder deze besluitwet nadat de Koning ze op hen heeft toepasselijk verklaard o.a. « de werknemers en werkgevers verbonden door een arbeidsovereenkomst die niet is een arbeidsovereenkomst voor werklieden, een *arbeidsovereenkomst voor bedienden* of één der in (zonder belang voor deze studie) ».

Dit koninklijk besluit is nooit verschenen derwijze dat hoofdarbeid tegen bezoldiging verricht door een persoon die in dienst staat van een andere maar niet met deze laatste door een arbeidsovereenkomst voor bedienden beheerst door de wetten betreffende het bediendencontract geordend bij koninklijk besluit van 20 juli 1955 verbonden is, nog buiten de toepassingsfeer van de sociale zekerheid valt, zelfs al zou deze beloonde hoofdarbeid in het bestek van een arbeidsovereenkomst *sensu lato* verricht zijn.

Laten we van meet af aan opmerken dat de scheidingslijn tussen beide begrippen nooit erg duidelijk is geweest, al ware het maar omdat geen van beide begrippen in de wet is bepaald geworden : geen enkele tekst uit het burgerlijk wetboek (art. 1708 en vlg.) omschrijft de dienstverhuring of arbeidsovereenkomst in het algemeen (*locatio operarum*) ; geen artikel uit de geordende wetten betreffende het bediendencontract definieert dit sociaal beschermde contract.

Wel is algemeen aangenomen door rechtsleer en rechtspraak en het wordt gedeeltelijk bevestigd door bovenvermeld recent arrest van het Hof van Cassatie — dat de arbeidsovereenkomst voor bedienden een overeenkomst is waarbij een persoon zich tegen bezoldiging verbindt zijn activiteit van hoofdzakelijk geestelijke aard als dusdanig en op voortdurende wijze ten dienste te stellen van een ander persoon en *te arbeiden onder diens gezag, leiding en toezicht* (De Page, Droit civil, t. IV, nr. 842 ; Ant. Colens « Le Contrat d'emploi » 1912, nr. 1 ; P. Lamy « De dienstverhuring » enz.)

Hierbij wordt in zekere mate aangeknoopt bij de bepaling die voorkomt in de wet van 10 maart 1900 betreffende de *arbeidsovereenkomst voor werklieden* (art.

1): « de arbeidsovereenkomst is deze krachtens welke een werkman zich verbindt te arbeiden onder het gezag, het bestuur en het toezicht van het hoofd ener onderneming of een patroon, tegen een door deze te betalen loon berekend hetzij naar de duur van de arbeid, hetzij naar de hoeveelheid, de hoedanigheid of de waarde van het geleverd werk, hetzij volgens enige andere grondslag tussen partijen vastgesteld.

De meesterknechten en de onderbazen zijn onder de werklieden begrepen ».

Hoofdstuk I.

Het bestaan van een band van ondergeschiktheid als gemeenschappelijk kenmerk voor een « arbeidsovereenkomst in algemene zin », eensdeels en van een « arbeidsovereenkomst voor bedienden » anderdeels:

dit is in rechtsleer en rechtspraak steeds éénparig aanvaard geweest met dien verstande dat meestal een *strenge* (engere) band van ondergeschiktheid vereist werd voor de toepassing van de wetten op het *bediendencontract* en/of de toepassing der sociale zekerheid, dan voor de erkenning van het bestaan van een arbeidsovereenkomst in het algemeen:

a) dit komt tot uiting in het arrest van het Hof van Cassatie van 18 september 1958 (Pas., 1959, I, pagina's 62 en vlg.) nopens een leraar van een vrije aangenomen technische school: in noot 2 onderaan dit arrest wordt betoogd: *L'existence d'un lien de subordination est une caractéristique de tout contrat de louage de services. Le contrat d'emploi comme le contrat de travail se distinguent par un état de subordination plus intense que le contrat de louage de services en général* » (Horion, Rev. crit. de jur. belge 1947, pagina's 146 en vlg.); in dezelfde zin: Arb. Ber. Bergen (Bed.) 23.6. en 1.9.62 (T.S.R. Geysen nr. 6, 1963, pag. 283);

b) dit komt m.i. eveneens tot uiting in het arrest van het Hof van Cassatie dd. 15 februari 1962 (T.S.R. Geysen, nr. 8, 1962, pag. 357):

« I. Uit de vaststellingen dat de prestaties van een opnemer van pronostieken, mits bezoldiging, erin bestonden elke week de door de spelers ingevulde bulletins te verzamelen, de erbij behorende fondsen te ontvangen en gezegde bulletins en fondsen aan een firma van pronostieken over te maken, heeft de rechter wettelijk het bestaan kunnen afleiden van een band van ondergeschiktheid die volstaat om een *verhuring van diensten* aan te tonen.

II. De ondergeschiktheid, welke de verhuring van diensten kenmerkt vereist niet dat de werkgever op de werkzaamheid van de arbeider een nauwe en bestendige leiding zou uitoefenen; het karakter van de verplichtingen impliceert dat hij het recht heeft onderrichtingen of bevelen te geven voor de inrichting en de uitvoering van het overeengekomen werk. »

Ook in het huidige arrest dd. 6.6.1968 schijnt dit principe nog in theorie aanvaard te worden waar gezegd wordt dat de arbeidsovereenkomst voor bedienden het bestaan van een « enge » band van ondergeschiktheid onderstelt.

Hoofdstuk II.

Is er nog een onderscheid tussen beide soorten van arbeidsovereenkomst?

De uitwerking van dit begrip « een band van ondergeschiktheid » en de toepassing ervan op concrete gevallen — vooral door het Hof van Cassatie — is deze

laatste jaren en maanden evenwel zo breed geworden dat in de praktijk bijna ieder onderscheid tussen arbeidsovereenkomst sensu lato met hoofdarbeid als inzet en arbeidsovereenkomst voor bedienden is komen te vervallen.

In een arrest van het Hof van Cassatie dd. 11 februari 1965 (T.S.R. Geysen, 1965, nr. 3 pagina 114) werd wel principieel gesteld dat de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers (B.S. 7 augustus 1963) geen verklarende wet is voor de ontleding van het algemeen begrip « arbeidsovereenkomst voor bedienden » in de wetten op het bediendencontract en dat de band van ondergeschiktheid die kenmerkend is voor het bediendencontract eist dat het werk van de bediende *niet alleen onder het gezag van de werkgever, maar nog onder zijn leiding en toezicht uitgeoefend wordt*. De wet van 30 juli 1963 heeft — aldus dit arrest — *ten gunste van de personen die de door haar art. 2 bepaalde handelsvertegenwoordiging uitoefenen, een nieuw en van het gemeen recht afwijkend statuut inzake bediendencontract ingevoerd en georganiseerd, o.a. doordat het volstaat dat het werk onder het gezag van de aansteller uitgevoerd wordt zonder dat vereist is dat dit geschiedt onder zijn leiding en toezicht en doordat de hoedanigheid van bediende vermoed wordt tot het tegenbewijs*.

Artikelen 1 en 2 van deze wet leggen de wet op het bediendencontract niet uit.

a) Niettemin nam hetzelfde Hof op 12 november 1964 (Pas. 1965, I, 254) en 4 maart 1965 (Pas. 1965, I, 675) aan dat de band van ondergeschiktheid die typisch is voor de arbeidsovereenkomst voor bedienden eruit bestaat dat de persoon die zijn diensten verleent in de uitvoering zelf van zijn arbeid onder *het werkelijk en in principie bestendig gezag, -leiding en -toezicht* staat van diegene aan wie die diensten verleend worden.

Meer concreet werd gesteld dat niets er zich uit juridisch oogpunt tegen verzet dat de raad van beheer van een naamloze vennootschap hetzij zelf, hetzij door bemiddeling van één zijner leden, het gezag, de leiding en het toezicht zou uitoefenen (die kenmerkend zijn voor het bediendencontract) over een persoon die zijn diensten verleent aan de vennootschap zelfs als deze persoon tegelijkertijd lid van deze raad van beheer zou zijn.

Het laatstvermelde arrest voegt daar nog aan toe dat de rechter op wettige wijze de *enge* band van ondergeschiktheid vaststelt welke de arbeidsovereenkomst voor bedienden kenmerkt indien hij vaststelt: eensdeels dat technische werkzaamheden van vertaler of tolk waargenomen worden door een persoon onder een in principe bestendig toezicht, leiding en gezag en van die aard dat ze op *ieder ogenblik op effectieve en reële manier kunnen uitgeoefend worden: zelfs al moeten ze niet op elk ogenblik op enge en ononderbroken wijze* tot uiting komen; en anderdeels dat dit toezicht, deze leiding en dit gezag in handen zijn van de *raad van beheer* van een naamloze vennootschap aan wie deze persoon zijn diensten verleent.

b) De *manier waarop* dit gezag, deze leiding en dit toezicht op elk ogenblik moeten kunnen uitgeoefend worden door een fysisch persoon, een beheersorgaan of een afgevaardigde van dit laatste — zonder de factor stipt en onafgebroken te moeten zijn en zonder elk initiatief aan de verhuurder van werk te ontnemen — wordt dan in een later arrest verduidelijkt:

het is niet uigesloten dat dit kan geschieden — niet alleen door de *mogelijkheid op elk ogenblik* van een werkelijke, directe of indirecte aanwezigheid van de werkgever bij de bediende in de loop van het werk, maar ook door een reeks van *verificaties van geschriften*

en van verslagen *a posteriori* (Cass. 9 april 1967, R.W. kol. 1523).

c) Dat dit toezicht mag beperkt zijn tot *uiterlijke* voorwaarden zoals diensturen, aantal prestaties, lokalen, aankoop van producten, vage richtlijnen, en ook door *ten gronde onbevoegde personen* mag uitgeoefend worden blijkt wel o.a. uit het arrest van 24 maart 1966 van het Hof van Cassatie (T.S.R., Geysen, 1966, nr. 7, blz. 325-326):

« wanneer de *exploitant* in een apotheek het door de wet geëiste *diploma* niet bezit en een beroep doet op een *apotheker* die hij, naar luid van de tussen hen gesloten overeenkomst in zijn dienst genomen heeft, deze apotheker geheel zijn bedrijvigheid aan de apotheek moest besteden en, op straf van maatregelen, zijn afwezigheden moest verantwoorden, de duur van de dagelijkse prestaties zeer nauwkeurig was bepaald en de exploitant, volgens de overeenkomst, zich voorbehield de farmaceutische producten in te kopen, kan de rechter in feitelijke aanleg uit deze elementen afleiden dat de apotheker in de uitvoering zelve van zijn werk onderworpen was aan het gezag, de leiding en het toezicht van de patroon en dat aanwezig was een *enge* band van ondergeschiktheid, die kenmerkend is voor het onder het stelsel der maatschappelijke zekerheid vallende arbeidsovereenkomst voor bedienden. »

Voor kunstenaars, acrobaten, goochelaars, danseressen, kabaretzangers enz. aangeworven door schouwspelondernemers werd reeds vroeger af en toe aangenomen — maar de betwisting is op dit ogenblik nog niet volledig in het reine gebracht — door lagere rechtbanken en het Hof van Cassatie dat ze door een band van ondergeschiktheid aan de ondernemer gebonden zijn, zelfs al beschikken zij over een noodzakelijke grote vrijheid van technische uitvoering, interpretatie en soms keuze van repertorium en al is de ondernemer niet bevoegd of bekwaam om over het artistiek gehalte der prestatie te oordelen (Zie bijv. Cass. 4.4.1963, T.S.R. nr. 4, 1963, blz. 1963). Het gaat hier evenwel eerder om een probleem van onderscheid tussen aannemingscontract eensdeels en arbeidsovereenkomst (voor bedienden), anderdeels dan tussen arbeidsovereenkomst in de ruime zin en arbeidsovereenkomst voor bedienden (cfr. infra).

d) ook in *driehoeksverhoudingen* met een verwijderde mogelijkheid tot toezicht van een wervingskantoor en een onmiddellijk toezicht vanwege de persoon in wiens lokalen en te wiens bate de diensten tijdelijk verricht worden nam het Hof van Cassatie *soms* aan(eerder dan de lagere rechtbanken) dat er een bediendencontract bestaat tussen aanwervingskantoor en interimbediende. De sociale zekerheid zou derhalve toepasselijk worden.

Aldus wordt bijv. in het arrest van het Hof van Cassatie dd. 7 jan. 1965 (Par. 1965, I, 440; zie ook Rk. Wbl. dd. 14 nov. 1965, kol. 532) gezegd:

« het feit dat een persoon aangeworven en betaald door een ondeneming van kantoorwerken ter beschikking van diens klanten wordt gesteld, zijn prestaties in de kantoren van deze klanten verricht, en vanwege deze laatste bevelen mag ontvangen, sluit niet uit dat hij in de uitvoering van zijn taak, al weze het *onrechtstreeks* onderworpen is aan het *werkelijk en in principe bestendig* gezag, leiding en toezicht van de ondernemer. »

De omstandigheden waren de volgende: de interimtypiste aangeworven door een onderneming van kantoorwerken mocht niet kiezen tussen verschillende betrekkingen, maar was niet verplicht zich te begeven naar die welke voorgesteld was; zij moest steekkaarten van wekelijkse prestaties opstellen welke zij aan de ondernemer van kantoorwerken moest zenden, tekenen en van waarde laten verklaren door de firma, waarin zij werkte.

De ondernemer was vrij haar geen bezigheid te geven en zelfs van de lijsten te schrappen indien zij hem geen voldoening gaf en zich niet behoorlijk onderwierp aan de bevelen en verplichtingen welke de ondernemer haar onder zijn leiding en toezicht oplegde. De ondernemer bezoldigde de typiste doch bracht de prestaties van deze laatste aan de klant in factuur tegen een hogere prijs dan die welke hij zelf betaalde aan het meisje.

Een bijna gelijkaardig geval leidde tot het hier besproken arrest dd. 6 juni 1968:

de rechtbank van eerste aanleg van Luik rechtdoende in hoger beroep oordeelde dat er geen sprake kon zijn van een arbeidsovereenkomst voor bedienden tussen het waarnemend kantoorpersoneel eensdeels en de naamloze vennootschap die hem tijdelijk tewerkstelde bij derden anderdeels en derhalve geen sprake van sociale verzekeringsplicht.

De mogelijkheid voor het waarnemend personeel de voorgestelde arbeid te weigeren zou een eerste beletsel zijn.

Bovendien verbindt dit personeel zich er niet toe de aanwervende vennootschap op bestendige wijze zijn diensten ter beschikking te stellen.

En tenslotte is het de werkgever *praktisch* onmogelijk toezicht of controle uit te oefenen.

Zoals boven aangestipt, werd het arrest dd. 6-6-1968 van het hoogste Gerechtshof zo geformuleerd dat de leiding- en toezichtsmacht niet noodzakelijk op een werkelijke en bestendige wijze moet uitgeoefend worden om te kunnen besluiten tot het bestaan van een arbeidsovereenkomst voor bedienden, waarbij de enge band van ondergeschiktheid kenmerkend is. Het volstaat dat de uitoefening van de leiding- en toezichtsmacht *wettelijk* mogelijk is. De bewijsvoering van de rechtbank van Luik werd verworpen.

Dit leidt uiteraard zeer ver.

Besluit: Om dit hoofdstuk af te sluiten kunnen we samenvatten.

De rechtspraak van het Hof van Cassatie gaat hoe langer hoe meer in de richting van een zeer vlugge aanvaarding van een « enge » band van ondergeschiktheid; van het ogenblik dat er maar van verre sprake is van een theoretisch of wettelijk gezag van een aanwervend persoon, intellectuele prestaties van een ander persoon die zich aanmeldt, bezoldiging door de eerste (of wellicht zelfs door een derde, het weze het publiek of het weze de onmiddellijke opdrachtgever bij wie de aangeworven persoon tijdelijk is tewerkgesteld), en eventueel toezicht, al ware het onrechtstreeks of enkel wettelijk, op de uitwendige materiële arbeidsvoorwaarden, maakt het Hof zich alleszins de facto geen zorgen meer over het bestaan van een arbeidsovereenkomst — *sensu lato* dan wel een arbeidsovereenkomst voor bedienden, maar besluit het onmiddellijk tot de laatste oplossing en de onderwerping aan de sociale zekerheid.

Het toezicht op een beheerder-zaakvoerder die tegelijk technische of kantoorfuncties verricht kan uitgeoefend worden door het beheersorgaan van de vennootschap waarvan hij zelf lid is.

Het toezicht en de leiding op een bediende-academicus (geneesheer, ingenieur, apotheker) kan uitgaan van een ongediplomeerd exploitant ener handelszaak, hospitaal, bedrijf enz., voor zover de diensturen, aantal prestaties, aantal of persoon der te bedienen klanten of/ en lokalen enz. aangewezen worden door deze exploitant.

Een grote zelfstandigheid in de uitoefening van een bepaalde kunst of vaardigheid sluit niet per se een arbeids-

overeenkomst voor bedienden met enge band van ondergeschiktheid t.o.v. de ondernemer uit.

M.a.w. het Hof van Cassatie heeft, naar mijn bescheiden oordeel, het begrip «arbeidsovereenkomst voor bedienden» tot een zuiver juridische fictie verheven en het derwijze uitgehold en verruimd dat het geleidelijk, indien in dezelfde richting wordt verder beslist, alle arbeidende personen zal kunnen omvatten die niet geheel zelfstandig en toch ook niet geheel afhankelijk zijn van de persoon die hen in dienst neemt:

beheerders-zaakvoerders van de vennootschappen; babysitters door een maatschappij aangeworven; kunstenaars in om 'teven welke vorm en om 'teven voor welke periode en met om 'teven welke vrijheid van uitvoering aangeworven; bedienden die thuis intellectuele arbeid verrichten en hun prestaties periodisch inleveren bij een firma; gidsen in grotten, reisagentschappen enz.; leerkrachten in privé- niet-gesubsidieerde scholen; uitsluitend met fooien beloonde hoofdarbeiders; interim-personeel, zelfs bezoldigd door de klant; barmeisjes-entraîneuses enz.

Het gaat om een soort middenklasse van hoofdarbeiders tussen volledig zelfstandige arbeiders of beoefenaars van vrije beroepen — en loonarbeiders.

Het begrip werkgever is hier niet steeds zuiver en beantwoordt ook niet steeds aan de persoon die de wedde betaalt.

Wellicht heeft het Hof zich bewust of onbewust laten leiden door eerbiedwaardige sociale motieven en inzonderheid door de bekommernis om aan deze categorie personen een statuut van sociale zekerheid te bezorgen als gold het ware werknemers verbonden door een arbeidsovereenkomst voor bedienden.

Aldus werd af en toe uit *juridisch* oogpunt bij de ontleding der leidings- en toezichtsmacht van de werkgevers, de hoofdzak voor de uiterlijke structuur opgeofferd, zoals bijv. blijkt uit bijgaand vonnis van de burgerlijke rechtbank van Antwerpen dd. 18 mei 1965, (Rk. Wbl. 30 januari 1966, kol. 1115):

«de taak van de leraar bestaat niet alleen in de materiële mededeling aan zijn leerlingen van een zekere som van kennis, maar vooral in de vorming van hun persoonlijkheid. Aan ieder onderwijs, hoe experimenteel ook, ligt een humanistische inslag ten grondslag. Om het onderwijs tot normale bloei te doen komen, gaat de leraar met volledige overgave van zijn eigen persoonlijkheid te werk: gezag, leiding en toezicht van bovengeschiedten zouden zijn sociale rol enkel dwarsbomen. Weliswaar is zijn taak binnen *uitwendige* grenzen omlijnd naar programma, uurrooster en plaats, maar die beperkingen slaan op de *omvang* van zijn prestatie, zonder perken te stellen aan de *wijze* waarop het onderricht geschiedt.

Ten aanzien van de leraar kan derhalve niet worden gewaagd van een band van ondergeschiktheid en van een dienstcontract, maar wel van een *contract sui generis* waarop het regime der maatschappelijke zekerheid niet van toepassing is (R.M.Z. t./ Belg. Kamer der Rekenplichtigen).»

Aangestipt weze terloops dat de lekeleden van het onderwijzend en administratief personeel van de *vrije* door de staat *gesubsidieerde* onderwijsinrichtingen, in toepassing van artikel 1, c), van de beslissing dd. 24 maart 1965 van het Nationaal Paritair Hoofdcmité voor het vrij gesubsidieerd onderwijs, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 8 april 1965 (B.S. 7 mei 1965), een bijzondere rechtstoestand genieten die duidelijk onderscheiden is van de personen die door een contract van dienstverhuring gebonden zijn.

Ook is de gehele/of gedeeltelijke onderwerping aan de sociale zekerheid van deze categorie personeelsleden of een gedeelte ervan op dit ogenblik niet meer afhankelijk

van het al-dan-niet bestaan van een arbeidsovereenkomst (voor bedienden) maar van de publicatie van een koninklijk besluit, in toepassing van artikel 2, § 5 van de besluitwet van 28 december 1944, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1961.

Niettemin blijft het probleem gesteld voor de leerkrachten der vrije, niet-gesubsidieerde onderwijsinstellingen.

Hoofdstuk III

Onderscheid arbeidsovereenkomst (voor bedienden) en de aanverwante overeenkomsten.

Indien in de rechtsleer en vooral in de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie — en enigszins ook van lagere rechtbanken — het bestaan van een arbeidsovereenkomst voor bedienden in bepaalde gevallen ontkend wordt, zelfs al is er een zekere (meestal zwakke) band van ondergeschiktheid aanwezig, dan is het omdat andere rechtsfiguren dan de arbeidsovereenkomst (zelfs in ruime zin) ontdekt worden in de rechtsverhouding tussen twee of meerdere partijen.

Ook hier stelt men evenwel — weze het in mindere mate — een tendens vast om de erkenning van andere contractuele verhoudingen dan die welke verbonden zijn aan het bestaan van een arbeidsovereenkomst voor bedienden — bij geschil nopens het bestaan van de ene dan wel de andere rechtsfiguur — te beperken tot vrij zeldzame en meestal vrij vaststaande gevallen.

Dat is hieraan gelegen dat vele contracten door werkgevers, al of niet in overleg met bedienden, worden opgemaakt onder een fictieve, misleidende benaming ten einde aan de sociale zekerheidsverplichtingen te ontsnappen.

Ook aan het feit — onderstel ik — dat de rechtbanken zich geroepen voelen om door steeds breder interpretaties van het begrip bediendencontract vele personen die in uiterlijk gelijkaardige voorwaarden als bedienden werken het sociaal statuut van hoofdarbeider met toepassing der voordelen der sociale zekerheid der loonarbeiders, te bezorgen.

Hierbij komt men uit juridisch oogpunt niet steeds tot onderling logische oplossingen, al is de bedoeling lofwaardig.

Soms evenwel hebben de rechtbanken het zeer moeilijk om een onderscheid te maken tussen vennootschapscontract, of lastgeving, aannemingsovereenkomst, gemengd, onbenoemd contract, contract-sui generis enz. eensdeels en een bediendencontract anderdeels, en is het hun totaal onmogelijk — zelfs met de meest verfijnde juridische technieken en spitsvondige motiveringen — de begrippen uit het klassiek burgerlijk of handelsrecht te loochenen.

Ziehier enkele typische voorbeelden:

1° in het arrest van 26 november 1964 van het Hof van Cassatie (Rk. Wbl. 1964-65, kol. 1821) werd een onderneming van kantoorwerken beschouwd als coöperatieve vennootschap met de interim-dactylo's als coöperateurs; de statuten der coöperatieve vennootschap bepaalden dat de coöperateur in de volle maat van zijn middelen moest medewerken tot de uitvoering van de werkzaamheden van de vennootschap en dat hij (of zij) als hij bij een klant wordt te werk gesteld, binnen de vijf dagen een aandeel krijgt van het netto-bedrag van de facturen die de klant aan de vennootschap betaalt, en bovendien deel heeft in het batig saldo van de balans in verhouding tot de ristorting van quota die hem zijn betaald op de gefactureerde werken;

2° de verhouding tussen de N.V. Algemene Lectuur en één harer bibliotheekhouders (en stationsbibliotheken)

werd ontleed als zijnde een aannemingsovereenkomst (Cass. 9 juni 1955, Pas. 1955, I, 1097; Werkr. ber. Brugge 25 juni 1964):

« opdat de band van ondergeschiktheid, hoofdkenmerk van het dienstcontract met zekerheid zou blijken, zou de beroepene moeten bewijzen dat wat hij *verhuurd* heeft aan appellante de prestatie is van zijn arbeidskracht (De Page, T. IV, nr 842); dat een dergelijke verhuring impliceert dat de schuldenaar-verhuurder zijn *persoonlijke* prestatie van arbeidskracht zou leveren. Niets laat toe uit de bewoordingen van de overeenkomst af te leiden dat beroepene *verplicht* was, persoonlijk zijn arbeidskracht te presteren en het is terzake zonder belang te weten of hij dit in werkelijkheid al dan niet gedaan heeft. Het blijkt uit art.... duidelijk dat hij het recht had zich te laten vervangen.

» De overeenkomst tussen partijen had tenslotte tot voorwerp niet de prestatie van de arbeidskracht, maar de prestatie van een *bepaald werk*, nl. de *verkoop*, zodat deze overeenkomst geen dienstcontract, maar een aannemingscontract uitmaakt (vgl. De Page, T. IV, nr. 842). »

Het is hierbij zeker interessant melding te maken van het onderscheid tussen beide overeenkomsten zoals het werd uitgediept door de handelsrechtbank van Kortrijk op 11 januari 1958 (Rk. Wbl. 1958-59, kol. 1871):

— de aanneming van werk slaat eerder op het produkt van de arbeid dan op de arbeid als genus;

— de aannemer wordt betaald volgens het resultaat van zijn werk, de arbeider volgens de duur van zijn arbeid;

— de aannemer werkt gewoonlijk voor een cliënteel, de arbeider voor zijn werkgever;

— de aannemer gebruikt soms personeel in zijn dienst, de arbeider niet;

— de aannemer die de vrijheid van leiding en organisatie van zijn werk behoudt, draagt het risico en geniet de winst; de arbeider ontvangt loon, zelfs wanneer de patroon geen enkele winst uit het werk van de arbeider haalt;

— de aanneming van werk is een vrije overeenkomst; de arbeidsovereenkomst raakt het personenrecht, omdat de arbeider zijn aktiviteit als genus verhuurt en daarmee zijn persoon inzet met het gevolg dat hij object en subject van de overeenkomst is, zodat de wetgever hem als subject door d:ingende voorschriften beschermt.

3° een beëdigd jachtwachter die geen andere functies tegelijkertijd waarneemt valt niet onder de toepassing van de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid: hij is in hoofdorde officier van gerechtelijke politie, noch arbeider, noch bediende, maar openbaar ambtenaar verbonden aan zijn werkgever door commissie d.w.z. contract sui generis (14 maart 1960, Vred. Tienen, Tijdschr. van de vrederechters, nrs 8-9, aug.-sept. 1960, pag. 251 en vlg.);

4° een barmeisje-entraîneuse is niet verzekeringsplichtig t.o.v. de R.M.Z. omdat ze noch door een arbeids- noch door een bediendencontract verbonden is; het gaat eerder om een tijdelijke samenwerking met de barhouder (Vred. Luik 22.12.1960, aangehaald in het R.S.R. Geysen, 1961, nr 5, blz. 208).

Alhoewel een kunstenaar volgens een bepaalde rechtsleer (Lamy « Het bediendencontract, pag. 213/5 sub. 8) niet door een dienstverhuring gebonden is, indien hij niet voor een seizoen of een bepaalde periode maar voor enkele voorstellingen op vastgestelde dagen en tegen een honorarium per voorstelling aangeworven wordt, heeft ons Hof van Cassatie reeds op 4 april 1963 (T.S.R. Geysen, nr 4 — 1963, pagina 193) — op het stuk van de schouwspelondernemer die tijdelijk « de acrobatische kundigheden benutte » — volgend beginsel aanvaard: diegene die

zich verbindt tot arbeid onder het gezag van een ander persoon vervreemdt niet volledig zijn vrijheid (vooral niet in de uitoefening zijner kunst). Ook al verwacht de schouwspelondernemer een bepaald resultaat van de artiest of een groep artiesten in een bepaalde specialiteit dan is toch de vrijheid die uiteraard noodzakelijk is voor de kunstenaar in zijn techniek, uitvoering en soms zelfs bij de keuze van zijn repertorium niet op zichzelf en alleen voldoende om een werkelijke ondergeschiktheid aan de schouwspelondernemer uit te sluiten. De schouwspelonderneming werd — aldus het arrest — uitsluitend waargenomen door een ondernemer zelf die om ze te verwezenlijken een beroep had gedaan op de groep waarvan hij tijdelijk de acrobatische kundigheden benutte. — M.a.w. de thesis van een aannemingscontract werd uitdrukkelijk verworpen.

Men kan zich afvragen wanneer er dan nog wel een aannemingscontract aanwezig is. Is de inzet bij een voorstelling door acrobaten niet meestal het publiek in bewondering te brengen en aan te lokken (*locatio operis faciendi*) en minder de persoonlijke arbeidskracht als dusdanig te verhuren van elk evenwichtsbeoefenaar apart? Werken zij niet eerder voor het publiek dan voor de werkgever?

Als de schouwspelondernemer zelf geen acrobaat is, wat blijft er over van richtlijnen door de « werkgever » nopens de uitvoeringswijze van opgelegde taken? Als het bovendien om enkele losse voorstellingen gaat wat blijft er dan over van gezag of leiding en toezicht op de materiële aspecten, uren der herhalingen, voorstellingen, arbeidslokalen?

* * *

IV. Het wetsontwerp 390

Vele van de tot dusver beschreven moeilijkheden zullen verdwijnen wanneer het wetsontwerp 390 (1966-1967, nr. 1, Kamer) van 22 maart 1967 (of een gelijkaardig nieuw wetsontwerp) tot wijziging van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders zal aangenomen zijn door beide Kamers en de nodige inwerkingtredings- en uitvoeringsmaatregelen zullen zijn getroffen:

1° immers voormelde besluitwet zal dan in beginsel onmiddellijk van toepassing zijn op alle werkgevers en werknemers verbonden door een arbeidsovereenkomst.

De verschillende behandeling naar gelang het om een arbeidsovereenkomst dan wel een arbeidsovereenkomst voor bedienden gaat verdwijnt.

Het zal dan niet meer nodig zijn een beroep te doen op ruime en m.i. kunstmatige interpretaties om bepaalde hoofdarbeiders en hun werkgevers onder de werkingssfeer der sociale zekerheid der loonarbeiders te kunnen brengen;

2° bovendien zal de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit en na het advies van de Nationale Arbeidsraad te hebben ingewonnen in de voorwaarden die Hij bepaalt, de toepassing van de sociale zekerheidsverplichting en van die regelingen (takken van voordelen) die Hij bepaalt kunnen uitbreiden tot « de personen die, zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden, tegen loon, arbeidsprestaties onder het gezag van een ander persoon verrichten of die een arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden als degene dezer personen; alsdan wijst de Koning de persoon aan die als werkgever is te beschouwen. » Deze werkgever hoeft niet noodzakelijk de persoon te zijn, bij wie onmiddellijk gewerkt wordt of die het loon betaalt of draagt. Onder de uitdrukking « een arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden... » worden bedoeld: personen

die in sociaal-economisch opzicht in eenzelfde toestand als deze werknemers verkeren doch die wegens de aard der door hen gesloten overeenkomst (vennootschap, mandaat, beheer, makelarij, enz.) juridisch niet of moeilijk kunnen worden aangezien als arbeidsprestaties verrichtend onder het gezag van een ander persoon. Het kan inzonderheid gaan om beroepssportbeoefenaars (beroepsrenners), personeel aangeworven om tijdelijk ter beschikking van derden te worden gesteld, huisarbeiders (voor hoofdarbeid), aangestelden bij verdeelpompen van benzine, schouwspelartiesten, sommige beheerders en dagelijkse bestuurders van mutualiteitsverenigingen enz. (zelfde doc. Mem. van Toelichting, pagina's 2 en 5 bovenaan).

Ook hier zal het Hof van Cassatie — mits de koninklijke uitvoeringstekst klaar, precies en volledig zou zijn — niet meer hoeven na te gaan welke de werkelijke rechtsfiguur is: aannemingsovereenkomst, contract sui generis, lastgeving enz. dan wel arbeidsovereenkomst (voor bedienden) om te kunnen besluiten tot onderwerping aan de sociale zekerheid.

Op het gebied van het arbeidsrecht en de arbeidsbescherming blijft wellicht niettemin een leemte bestaan waarop door de afdeling wetgeving van de Raad van State gewezen werd (zelfde doc., bijzondere opmerkingen bij art. 2, sub. V, c, pagina 16).

Dit valt evenwel buiten het bestek dezer studie. Het gaat overigens niet op uiteindelijk bijna alle contracten te willen rangschikken onder de quasi- of pseudo-arbeidsovereenkomsten.

Dit wordt soms door geen van beide of meerdere partijen gewenst en de vrijheid om welbepaalde overeenkomsten met een welbepaald doel af te sluiten dient gevrijwaard te worden.

Misbruiken dienen evenwel beteugeld, ontmaskerd en in ruime mate onmogelijk gemaakt te worden.

R. ELST,

Dr. juris-Adjunct-adviseur
bij het Min. van Sociale Voorzorg

Voogdij over kinderbijslagen.

Toestand in België tot vóór de wet van 8 april 1965.

De oorspronkelijke wet op de kinderbijslag stelde het principe voorop dat de bijslag uitbetaald wordt aan de ouders. In 1936 liet minister Delattre een wijziging goedkeuren, die als art. 61 in de wet werd opgenomen en 25 jaar van kracht bleef: «de kinderen, die kosteloos door een weldadigheidsinstelling opgevoed worden, geven geen recht op gezinsvergoedingen.» Dit is op het eerste gezicht logisch. Nochtans worden hier alle banden tussen de ouders en het geplaatste kind ontkend. Het gaat hier om kinderen waarvan de plaatsingskosten in een opvoedingsinstelling gedragen worden door een officiële instantie (C.O.O., Speciaal Onderstandsfonds, Ministerie van Justitie). Onmiddellijk dient hier een onderscheid gemaakt te worden tussen de ouders, die zich verder om hun kind bekommeren, en zij die naar het kind niet meer omzien als het geplaatst is. De eersten zijn de ouders die hun gehandicapte kind aan een gespecialiseerde school toevertrouwen en daarvoor de hulp van een speciaal openbaar fonds inroepen. Dus werd er, ofwel geen kinderbijslag uitbetaald, ofwel moesten de ouders aan de compensatiekassen het bewijs leveren van hun werkelijke uitgaven: zoveel aan toiletgerief, zoveel aan versnapering of verplaatsing, enz.

Een pijnlijk bewijs.

Door de wet van 20 juli 1961 werd de toestand veranderd. Hier wordt bepaald:

1. de kinderbijslag is verschuldigd ten gunste van een kind dat ten laste van een openbare overheid geplaatst is, voor 2/3 aan de instelling en voor 1/3 aan de moeder of de persoon die het kind groot brengt;

2. de aan de instelling betaalde kinderbijslag wordt in mindering gebracht van het bedrag door de ouders te betalen;

3. indien het belang van het kind dit vergt, kan de vrederechter hetzij van ambtswege, hetzij op eenvoudige vordering van een lid der familie, beslissen over de aanwending van het bedrag dat normaal aan de ouders zou worden uitbetaald. Hij kan ook voor het kind een bijzondere voogd aanstellen, gelast met het beheer van dit bedrag voor de behoeften van de minderjarige. Het is

deze laatste bepaling die de vergelijking oproept met de zogenaamde «voogdij over kinderbijslagen.»

Deze zelfde vergelijking treft men in het Franse regime aan. De voogdij over de gezinsbijslagen (een juistere benaming, zullen we zien, dan kinderbijslagen) heeft slechts de naam gemeen met de voogdij zoals we die in het burgerlijk wetboek omschreven vinden. Deze laatste wordt immers slechts ingesteld, als het hoofd van het gezin wegvalt, terwijl de eerste ingevoerd wordt omdat het zijn taak niet naar behoren uitvoert. De voogd heeft tegelijk de taak de minderjarige op te voeden en zijn goederen te beheren, terwijl de voogd over de kinderbijslagen geen enkele aktie voert in verband met het gedrag van de minderjarige, tenzij zeer onrechtstreeks door het nuttig aanwenden der bijslagen. Hij is niet belast met het beheer van hun goederen, maar tracht het goed beheer te bevorderen van gelden die niet aan de minderjarige toebehoren, maar voor zijn welzijn dienen aangewend.

De voogd wordt gekozen tussen de leden van de familie van de minderjarige of aangeduid door de familieraad. De familie heeft geen enkele stem in de keuze van de voogd over de kinderbijslagen: deze wordt door de rechter aangesteld. De onbekwaamheid van de vader wordt hier beperkt: ze betreft enkel de onmogelijkheid tot het beheer van bijslagen; hij blijft zijn andere rechten normaal behouden.

Onwaardige en onbekwame gezinnen zijn een kleine minderheid. Maar een groot aantal heeft een onvoldoende voorbereiding voor de gezinsverantwoordelijkheid. De hervormingen die te wijten zijn aan de economische en sociale evolutie laten niet meer toe zich alleen te verlaten op de overdracht aan de kinderen van de tradities en de routine der ouders. Het bestuur van een gezin stelt een hele reeks vraagstukken. De goede aanwending van de kinderbijslagen door het gezin verzekeren en het gezin in staat stellen zijn verantwoordelijkheid op zich te nemen, dat betekent: het een technische en psychologische vorming geven. Er dient een band gelegd te worden tussen de diensten voor kinderbijslagen en de familiale opvoeding. Het is logisch dat beide opties uitgewerkt worden door een ministerie van het gezin.

Bij de wet van 20 juli 1961 rees verzet tegen de volledige uitbetaling van de kinderbijslag aan de instelling,

— omdat sommige leden van de senaatscommissie van mening waren dat een gedeelte van het geld dan eerder aan het kind zelf toekwam. Ze stelden voor aan de vrederechter de bevoegdheid te geven deze som, dus 1/3 van de kinderbijslag, op een spaarboekje te storten. Men kan hierbij verwijzen naar art. 36 van de wet op de arbeidscontracten, dat eveneens het loon van de minderjarige wil beveiligen tegen misbruik van de familieleden. De wet van 19 maart 1900 bepaalt inderdaad dat de vrederechter de minderjarige kan machtigen zijn loon te ontvangen, ofwel een voogd kan aanstellen die over dit loon beschikt in het voordeel van de minderjarige. Daar aldus het beginsel van de «voogdij» weerhouden werd, schrapte men in de wettekst de verwijzing naar het spaarboekje. In geen geval mag het bedrag dat aan de ouders of het kind toekomt, aan de instelling toegekend worden. Wat de ouders betreft, streeft de Franse wetgeving naar een heropvoeding van de tekortkomende personen, door hen te helpen om het inkomen degelijk te besteden. Het toenmalig (vóór april '65) Belgisch stelsel ontnemt aan de ouders zonder meer het gebruik van het geld. In Frankrijk komen alle in gebreke blijvende gezinnen in aanmerking. In België enkel de nalatige gezinnen met een geplaatst kind.

Het is interessant zich de vraag te stellen aan wie de kinderbijslag toekomt.

Men weet dat de toestand aanvankelijk zo was, dat kinderbijslag toekwam aan de werknemer die een kind ten laste heeft. Dit evolueerde en kinderbijslag komt nu toe, zowel aan werkgever als aan werknemer, hoofd van een gezin met kinderen ten laste. (in Frankrijk: aan iedereen die in Frankrijk woont, in België b.v. niet aan zelfstandigen zonder beroep).

Aangezien het belang van het kind de bestaansreden uitmaakt van de bijslagen — het is voor het kind dat de maatschappij gelden ter beschikking stelt, — ging men stilaan ook het kind als rechthebbende beschouwen. D.w.z. dat degene die een kind ten laste heeft, door de gemeenschap als beheerder wordt aangesteld, de bijslag is dan een pensioen vanwege de gemeenschap aan het kind. Men kan moeilijk voor deze laatste stelling opteren. Het spreekt vanzelf dat de aard der voogdij over de kinderbijslagen niet dezelfde zal zijn vanuit deze twee principiële verschillende stellingnamen.

L. Porte spreekt over de ervaringen in Frankrijk 1955.

De voogdij over kinderbijslag kan enkel worden ingesteld bij slecht beheer: hetzij bij verspillen, hetzij bij onoordeelkundige aanwending van de sommen, bestemd voor de kinderen. Praalucht of grillen van de ouders komen hier niet in aanmerking, zolang de kinderen daardoor niet verstoten blijven van de «nodige» zorgen. Anderzijds mag de voogdij ook niet beperkt blijven tot gevallen van kennelijk wangedrag van de ouders of van werkelijke ellende van de kinderen. In dergelijke gevallen immers zal een vonnis gevelde worden tot gehele of gedeeltelijke ontzetting uit de ouderlijke macht.

Welnu, deze voogdij heeft een andere taak dan het louter vervangen der ouders, — naast haar opdracht van bescherming der belangen der kinderen, heeft ze eveneens als taak de opvoeding der ouders. Vandaar dat het volstrekt verkeerd zou zijn de voogdij voor te behouden voor de meest ernstige gevallen. Immers in deze gevallen zullen de mogelijkheden tot verbetering van de ouders zeer klein zijn.

In sommige gevallen, waarmee geen onwil, doch enkel onbekwaamheid gemoeid was, hebben sociale assistenten de mogelijkheid een ander middel aan te wenden dan de onmiddellijke aanvraag van een voogdij. Ze kunnen aan de ouders voorstellen vrijwillig de beschikking

over de kinderbijslagen over te laten aan een vreemde persoon. Vanzelfsprekend heeft een officieuze voogdij niets gemeens met het openbaar karakter van de voogdij over kinderbijslagen, — openbaarheid die wordt bekomen door de tussenkomst van de rechtbank. Het lijkt een private overeenkomst, en daardoor zijn er juridisch veel moeilijkheden aan verbonden, bv. de gezinsvergoedingen zullen niet aan de officieuze voogd, doch net zoals vroeger, aan de ouders uitbetaald worden. Juist omwille van het feit echter, dat de tussenkomst van een vreemde bevoegde persoon hier vrijwillig aanvaard wordt, is de opvoedende waarde hier veel groter.

De voogdij heeft een dubbel aspect als voorlopige maatregel. Ten eerste wil ze het geld dat voor de kinderen is bedoeld, in hun voordeel aanwenden en een mistoestand rechtzetten, en ten tweede wil ze meewerken aan een heropvoeding der ouders door in te werken op de oorzaken zelf van deze misgroei. Deze heropvoeding moet toelaten de vader en moeder helemaal in hun rechten te herstellen. Dit behelst een voorlopige doch beperkte inkrimping van het ouderlijk gezag.

Het gaat hier immers om een verdediging van een gezin tegen zichzelf. Deze mistoestanden zouden inderdaad vroeg of laat, als ze voort blijven woekeren, een ernstige breuk of wantoestand veroorzaken en de eenheid van het gezin onwederroepelijk aantasten.

De instelling van voogdij over kinderbijslag vindt trouwens haar enige verantwoording in de hoop geleidelijk de vader of moeder tot hun rechten te kunnen opvoeden, en hen te brengen tot een volwaardige zelfstandigheid.

Meestal vergt een dergelijke handelwijze meerdere jaren: daar waar, in Frankrijk, pogingen werden gedaan van 1 jaar, werd er haast nergens een succes bekomen: dit verklaart de ogenschijnlijk zeer pessimistische statistieken. Er is natuurlijk minder tijd nodig om een mislukking vast te stellen.

Wanneer na enkele maanden deze voogdij plaats dient te maken voor strengere maatregelen, is dit vaak een bewijs dat de maatregel reeds veel te laat werd genomen; op een ogenblik dat de wantoestand reeds dergelijke afmetingen had aangenomen, dat er enkel een fundamentele onopvoedbaarheid van het gezin en het gezinsverband kan worden vastgesteld. Dit verklaart waarom zoveel verscheiden resultaten werden geboekt: men spreekt van 5 tot 50 % pogingen die tot een succes hebben geleid. Tussen deze cijfers vindt men de vaststelling van de meeste kassen, ze spreken van 25 % succes (7 op 10).

Trehard en Gallet hebben een onderzoek op touw gezet bij een bevolking van 273.000 mensen waar 62 gezinnen het voorwerp uitmaakten van een veroordeling of een onder voogdijstelling van de gezinsbijslagen (1951).

De incompetentie van de moeder komt haast overal voor (96 %). In de helft van de gevallen gaat het om een mentale achterlijkheid. De huishoudelijke onbeholpenheid kan ook geweten worden aan het feit dat de jonge meisjes niet voorbereid werden tot hun opdracht voor het huwelijk.

In 2/3 van de gezinnen komt alcoölsme voor, (voor de helft zeer diep geworteld).

In 1/5 van de gevallen kan men moreel wangedrag aanklagen, — dit wil niet zeggen dat de 4/5 overige gevallen moreel onkreukbaar zijn.

Gemis aan eerlijkheid komt in minstens 1/5 van de gevallen voor, — dit gemis loopt soms uit op diefstal. Luiheid is tekenend: deze valt vast te stellen door het onregelmatig werk van de man. De vrouw is over het algemeen onverschillig en nonchalant, ze kan haar taken niet plannen. Slordigheid komt met 90 % voor. In dergelijke middens is er moeilijk sprake van een opvoeding.

Gevallen van gierigheid zijn uitzonderlijk.

Veelal stelt men een totaal ontbreken vast, van budgetaire opvoeding, — het zijn mensen die sinds onheuglijke generaties de gewoonte hebben aangenomen dag in dag uit te leven, en die op onregelmatige dagen, zonder overgang ineens rijk werden en grote sommen in handen kregen.

Waar ze zich gisteren het levensnoodzakelijke moesten ontzeggen, daar werden ze morgen bekoord door het overbodig luxueuse. Het postmandaat van de bijslagen komt als een toeval, een groot lot. Ze zijn niet in staat het benutten ervan te spreiden over een hele maand voor regelmatige- of onvoorziene uitgaven.

De kassen in Frankrijk beschikken, afgezien van de dienst der wettelijke prestaties, over een fonds voor sanitaire en sociale actie voor de nuttige sociale prestaties ten voordele van de gezinnen op hun gebied. Een van de voornaamste toepassingen van dit fonds bestaat in de organisatie van een familiale dienst die samengesteld is uit sociale assistenten en die familiale secretariaten omvat. Hun voornaamste rol is, opvoedende hulp te bieden.

Een andere aanwending van het fonds voor sanitaire en sociale actie is, het huishoudelijk onderwijs uitbreiden. De eenheid van het organisme dat de toelagen uitkeert en dat deze opvoedende pogingen voortzet, laat toe de aan te wenden pogingen in verhouding te brengen tot het resultaat van de ondervinding van de dienst der toeslagen. Deze regeling is niet zo in België, na april '65 zullen deze functies verdeeld zijn, en de laatste komt o.m. toe aan de jeugdbeschermingscomités.

De franse formule van beheer der familiale prestaties tracht de nadelen van een voogdij, zowel uitgeoefend door de Staat als door de werkgever, te voorkomen. De Kassen voor Gezinstoelagen worden uitsluitend beheerd door vertegenwoordigers gekozen door de toeslagtrekkenden, d.w.z. door de belanghebbenden. Het nagestreefde doel is een poging van onderlinge opvoeding te verwezenlijken door een bewuste solidariteit van de gezinnen. Er is dus een samenkoppeling van talrijke pogingen om binnen het raam van de organisatie der gezinsvergoedingen de zin van de gezinsverantwoordelijkheid in het leven te roepen en zelfs te versterken. De politiek van kinderbijslagen moet niet alleen het verlenen van een geldelijke hulp aan de gezinnen beogen, maar ook bijdragen tot het verwezenlijken van een gezin dat bekwaam is de opdrachten te vervullen die er in de moderne samenleving op rusten.

De instelling en het functioneren van de voogdij op kinderbijslagen brengen met zich onkosten mee. Bv. het depisteren van deficiënte gezinnen en eventuele officiële pogingen tot heropvoeding die gevraagd worden, de voorafgaandelijke onderzoeken die door de rechtbank opgelegd worden aan de gespecialiseerde sociale assistente. Deze enquêtes vergen tijd en verplaatsingen. De onkosten die hieruit voortvloeien komen logischerwijze ten laste van de Staat. Gaat het niet om een actie, gevoerd tot welzijn van de leden van de gemeenschap? In Frankrijk werd nochtans in een circulaire van juni 1950 door de minister van Arbeid en Sociale Voorzorg aan de kassen voor gezinsbijslagen gevraagd deze last op zich te nemen. Deze zelfde circulaire laat aan de organismen toe deze onkosten als werkingsonkosten te beschouwen. De wet van april 1965 in België maakt het mogelijk deze uitgaven op kosten van het Ministerie van Justitie te doen.

Huidige toestand in België.

Dank zij de wet van april 1965 heeft België in vergelijking met Frankrijk een belangrijke leemte kunnen aanvullen.

Art. 29 van deze wet bepaalt dat: « wanneer kinderen die recht geven op gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen, grootgebracht worden in omstandigheden die kennelijk en doorgaans niet voldoen aan de eisen inzake voeding, huisvesting en hygiëne, en wanneer het bedrag van de uitkeringen niet wordt aangewend in het belang van de kinderen, kan de jeugdrechtsbank, op vordering van het openbaar ministerie, een persoon aanwijzen die ermee belast is het bedrag van die uitkeringen te innen en uitsluitend te gebruiken voor de behoeften van de kinderen en voor de gezinsuitgaven die hen betreffen. Het jeugdbeschermingscomité kan daartoe worden aangewezend. »

Art. 29 van de wet gebruikt niet de uitdrukking « toezicht op gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen », maar die woorden komen voor in art. 86, eerste lid, dat straffen voorziet tegen al degenen die het toezicht belemmeren.

De voorziene sankties (391bis) kunnen toegepast worden op elke persoon die de voogdij belemmert, bv. op de rechthebbende die weigert mede te delen waar hij tewerk gesteld is, en op de werkgever die verwaarloost de vereiste inlichtingen te verstrekken.

Opdat de maatregel tot voogdij zou kunnen worden genomen, gelden volgende voorwaarden :

- 1) dat het bedrag der uitkeringen niet wordt aangewend in het belang van de kinderen die er recht op geven,
- 2) dat die kinderen grootgebracht worden in omstandigheden die niet voldoen aan de eisen inzake voeding, huisvesting en hygiëne.
- 3) dat deze tekortkoming kennelijk geschiedt.
- 4) dat zij tevens doorgaans voorkomt.

De uitdrukking « gezinsbijslag » omvat alle verstrekkingen waarvan sprake in de wetten op de gezinsbijslag voor loontrekkenden en zelfstandigen, nml. de geboortetoelag, de gewone kinderbijslag, bijslag voor wezen, gezinsvakantiebijslag, studiebeurzen, enz.

Art. 29 omvat niet :

- 1) de aan minderjarigen verschuldigde verstrekkingen zoals werkloosheidsvergoeding en vergoedingen wegens arbeidsongeschiktheid.
- 2) verstrekkingen inzake sociale zekerheid die geen gezinsbijslag uitmaken. (voordelen van ziekteverzekering, belastingvermindering).
- 3) vergoedingen wegens arbeidsongeschiktheid of beroepsziekten en de bijslag voor gebrekkigen, die niet zijn verhoogd in functie van het aantal kinderen die de gerechtigde ten laste heeft.
- 4) de bijslag die betaald wordt door de werkgever, zoals b.v. extralegale bijslag.

« Men mag zich afvragen, aldus het verslag R.K.W. of in de geest van de nieuwe wet, de kinderbijslagfondsen niet geroepen zijn om een nieuwe rol te vervullen, spijs het feit dat de voorbereidende werkzaamheden en de tekst van deze wet hierover niet handelen, en spijs de inhoud van art. 23 der gecoördineerde wetten dat de opdracht van genoemde fondsen bepaalt. »

Inderdaad, uit de algemene geest die de vernieuwing van deze wet van 1912 bezielde heeft, blijkt dat het erom gaat beroep te doen op elke goede wil om bij te dragen tot de toepassing van de nieuwe wet.

Bijgevolg moet het Beheerscomité beslissen of de kinderbijslagfondsen al dan niet hun hulp moeten verlenen door aan het bevoegde jeugdbeschermingscomité, nml. dit welk zetelt in de hoofdplaats van het arrondissement

waarin de ouders wonen, iets te laten weten telkens zij in de dossiers vaststellen dat één of meer elementen vermeld in art. 29 vervuld zijn. Het komt aan het genoemd comité toe zich tot de jeugdrechtsbank te wenden.

Deze laatste opvatting zou door sommigen verworpen worden. Hoewel het toch aan dergelijke instanties toekomt een nood kenbaar te maken, eventueel aan de procureur die oordeelt of het zal worden aanhangig gemaakt bij de jeugdrechtsbank.

Tot hiertoe beschikken de instellingen, belast met de toepassing van de gecoördineerde wetten tegenover de rechthebbenden, de werkgevers of andere personen die verwaarloosden de vereiste inlichtingen voor de toekenning van de kinderbijslag te verstrekken, slechts over repressieve middelen.

Het was vanzelfsprekend niet wenselijk aan het parket de toepassing van deze tekst te vragen.

Art. 86 van de wet op de jeugdbescherming geeft aan de kinderbijslagfondsen een doeltreffend middel om de weerspannige personen te doen straffen en zo de gewenste inlichtingen te bekomen wanneer de voogdij ingevoerd is.

Daarom dienen de kinderbijslagfondsen het comité voor jeugdbescherming te verwittigen telkens het mogelijk lijkt de tekst van art. 86 van de wet toe te passen. Deze informatie dient dan doorgegeven aan de jeugdrechtsbank; het comité kan evenwel eerst een vrijwillig aanvaarde voogdij voorstellen.

Daar waar deze wet een merkelijke verbetering is, is de vervanging van de vrederechter door de jeugdrechter in praktijk niet uitvoerbaar voor een categorie gevallen: nml. voor meerderjarigen — studenten of voor hen die als volledig arbeidsongeschikt worden aanzien: daar blijft de kinderbijslag nog gedurende de meerderjarigheid uitbetaald.

Onder de sociale aangelegenheden waarover de jeugdrechtsbank bevoegdheid verkrijgt die groter is dan de bevoegdheid van de kinderrechtbank, komen dus de beslissingen voor inzake de aanwending van de, of het derde van de kinderbijslag die voor een door of ten laste van de openbare overheid geplaatste minderjarige is verschuldigd.

Art. 91, par. 7 en 8 draagt de bevoegdheid van de vrederechter over op de jeugdrechter.

2/3 van deze bijslag gaat naar de instelling of de particulier die het kind opvoedt, en 1/3 naar de moeder of de persoon die haar vóór de plaatsing van het kind verving.

Indien het kind er voordeel bij heeft, kan de jeugdrechtsbank beslissen hoe dit 1/3 ten zijnen bate moet worden gebruikt of een voogd daartoe aanstellen die het voordeligst in het belang van het kind over deze bedragen zal beschikken.

De rechtsbank behartigt in haar uitspraak het belang van het kind. De op 1/3 van de kinderbijslag gerechtigde persoon kan over het algemeen dat recht eerst doen gelden indien hij met het geplaatste kind geregeld in betrekking staat en er belang in stelt. De bijslag moet die

persoon de bezoeken, de verplaatsingen, kleine geschenken enz., helpen bekostigen.

De jeugdrechtsbank moet dus de hechtheid van die betrekkingen beoordelen. Indien zij ze onvoldoende acht en vindt dat het kind er voordeel bij zal hebben er een spaarpot op na te houden, dan is het wenselijk op naam van de minderjarige een spaarboekje te openen.

Een grote vraag is: welke kinderbijslagen moeten in aanmerking genomen worden om die twee gedeelten (2/3 en 1/3) te bepalen: de kinderbijslagen van het betrokken kind zelf, of het geheel van de bijslag van het gezin, gedeeld door het aantal kinderen?

Keuze van de toezichthouder.

De rechtsbank kan hetzij het jeugdbeschermingscomité, hetzij een persoon aanwijzen. Na samen met de ouders de onderscheiden posten van het gezinsbudget te hebben onderzocht, moet de aangewezen persoon met hen de aan die uitkeringen te geven bestemming bepalen. Slechts indien de ouders bij herhaling mochten weigeren die suggesties op te volgen, zou hijzelf de voor de kinderen noodzakelijke uitgaven moeten doen. De maatregel heeft dus minder betrekking op het beheren van de gelden dan op de economische heropleiding van het gezin. De toezichthouder die alleen maar het bedrag zou overhandigen tegen ontvangstbewijs zou aan zijn plicht tekortkomen; het zou dan eerder een beheerder zijn dan wel een persoon die toezicht uitoefent waarin de wet heeft voorzien.

De toezichthouder kan ertoe gehouden zijn op geregelde tijdstippen rekeningen aan de jeugdrechtsbank voor te leggen.

Wanneer dus voor een bepaald gezin tussenkomst van buitenaf onvermijdelijk is, dient zij het initiatief aan te moedigen en niet de passiviteit in de hand te werken, en bovendien slechts één enkel doel na te streven: zich zo spoedig mogelijk overbodig te maken.

De jeugdrechter die beslist een voogdij over de gezinsbijslag op te leggen moet ook de voogd kiezen. Deze keuze is belangrijk aangezien de kans op lukken van de voogdij grotendeels afhangt van de persoonlijkheid van de voogd. Al is dit een belangrijke taak, ze is ook delikaat en weinig aantrekkelijk. Hij is verantwoordelijk, en komt daarbij vaak nog in een vijandige sfeer, hij is de indringer in een gezin met soms hopeloos vergroeide gewoonten.

Zelden kan hij rekenen op een spontane medewerking. Deze moeilijkheid werd ondervangen sinds men eerder beroep doet op rechtspersonen. Deze delegeren een mandataris wiens fisische persoon niet met bovengenoemde gevaren bedreigd wordt en niet de last heeft van de uiteindelijke verantwoordelijkheid, terwijl zijn beslissingen toch het prestige achter zich hebben van de vereniging die hem afvaardigde.

A. CARDIJN

Attaché studiedienst Bond van grote en jonge gezinnen.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 oktober 1968.

Voorzitter: M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever: M. Wauters.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Gemeentebelasting. — Op verzamelplaatsen van materieel voor zover ze op minder dan 100 meter van de openbare weg liggen. — Grondwettigheid.

Een gemeentebelasting wordt geheven op verzamelplaatsen van tweedehands materieel volgens de oppervlakte die gelegen is op minder dan 100 meter van de openbare weg. De bestendige deputatie heeft ze strijdig verklaard met de artikelen 6 en 112 van de grondwet, daar de belastbaarheid afhangt van een voorwaarde die niets met het doel en de aard van de belasting heeft te maken, en daar de elementen van belastbaarheid zodanig zijn gesteld dat zij een voorrecht voor bepaalde bedrijven betekenen.

Krachtens hun zelfstandigheid hebben de gemeenten, behoudens de door de wet bepaalde uitzonderingen, de macht om onder toezicht alleen van de hogere overheid de zetting en het bedrag van de gemeentebelastingen en de vrijstellingen ervan te bepalen.

Het principe van de gelijkheid van de burgers voor de belasting verbiedt niet dat ten gunste van bepaalde categorieën personen vrijstellingen worden bepaald; het vereist enkel dat allen die in dezelfde toestand verkeren gelijk worden getroffen, hetgeen ten deze het geval is.

De beoordeling van de opportuniteit van een belastingverordening behoort niet aan de rechterlijke macht. Het volstaat dat de verordening van fiskale aard is, d.i. een heffing instelt op eigen gezag door de gemeente verricht, op de geldmiddelen van de personen die haar grondgebied bewonen of er belangen bezitten, om tot diensten van openbaar nut te worden aangewend.

Gemeente Wilrijk t./ Heuvelmans en Matthijssens.

Gelet op het bestreden besluit, op 12 december 1967 gewezen door de Bestendige Deputatie van de provincieraad van Antwerpen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 31, 97, 108, 110, 112 en 113 van de Grondwet, en van de artikelen 75 en 76, 5°, van de gemeentewet,

doordat het bestreden besluit, om het bezwaarschrift van verweerders aan te nemen, onrechtmatig verklaart de belastingen geheven krachtens de verordening van de gemeente Wilrijk van 30 maart 1962 op de verzamelplaatsen van tweedehands materieel in artikel 1 van de verordening opgesomd, volgens de oppervlakte van elke verzamelplaats die gelegen is op minder dan honderd meter afstand, in vogelvlucht, van de grenslijn van een openbare weg, zulks op de gronden: «dat voor exploitanten van verzamelplaatsen een onderscheid gemaakt wordt tussen degenen wier verzamelplaats op meer en degenen wier verzamelplaats op minder dan 100 meter in vogelvlucht gelegen is van de grenslijn van een openbare weg; dat dergelijke bepalingen betrekking hebben op het verschuldigd zijn van de belasting zodat alleen belasting geheven wordt op de verzamelplaatsen binnen een bepaalde afstand van de openbare weg; dat het al dan niet verschuldigd zijn van de belasting afhangt van een voorwaarde die blijkbaar met het doel en de aard van de

belasting niets te stellen heeft, met andere woorden dat er geen kennelijk verband bestaat tussen enerzijds de aard van de belasting en het oogmerk dat de heffing ervan moet worden geacht te dienen en anderzijds de ligging van de exploitatiezetel van de belaste bedrijven op minder dan wel op meer dan honderd meter van de openbare weg; dat derhalve de elementen van belastbaarheid zodanig zijn gesteld dat zij een voorrecht betekenen voor bepaalde bedrijven die niet essentieel verschillen van die waarop de belasting wel wordt toegepast; dat het belastingreglement dus strijdig is met artikel 6 en artikel 112 van de Grondwet »;

terwijl, enerzijds, de gemeenteraden een volledige vrijheid bezitten om onder de controle van de hogere overheid de belastingsbasis, de hoogte van de belasting en de vrijstellingen ervan te bepalen, terwijl het bestreden besluit niet aanvoert dat het controlerecht van de hogere overheid werd miskend, en evenmin dat er een wetsbepaling bestaat welke aan de gemeenteraden zou opleggen dat de feitelijke toestanden, die als criteria dienen om de belastingsbasis vast te stellen, zouden overeenstemmen met het doel en de aard van de belasting, en terwijl het bestreden besluit, door te beslissen dat de door voornoemde verordening ingevoerde belasting onrechtmatig is omdat er geen kennelijk verband is tussen, eensdeels, de aard van de belasting en het oogmerk dat de heffing ervan moet worden geacht te dienen, en anderdeels, de ligging van de exploitatiezetel van de belaste bedrijven op minder, dan wel op meer dan honderd meter van de openbare weg, aldus een beperking oplegt aan de autonomie van de gemeenteraden om de belastingsbasis vast te stellen, die noch in de Grondwet, noch in enige andere wet vervat is;

terwijl, anderzijds, een vrijstelling van belasting slechts onwettelijk is indien zij toepasselijk is op welbepaalde individuele personen, maar niet indien zij toepasselijk is op een algemene categorie van burgers die zich in de identieke feitelijke toestand bevinden, terwijl het onderscheid, gemaakt tussen diegenen wier verzamelplaats op meer, en diegenen wier verzamelplaats op minder dan honderd meter van een openbare weg gelegen is geen voorrecht zou betekenen voor bepaalde bedrijven die niet essentieel zouden verschillen van die waarop de belasting wel wordt toegepast, zelfs indien het al dan niet verschuldigd zijn van de belasting afhangt van een voorwaarde die blijkbaar met het doel van de belasting niets te stellen heeft, en terwijl inderdaad geen discriminatie wordt ingevoerd indien de vrijstelling aan een categorie wordt toegekend, ook al verschilt de feitelijke situatie van die categorie niet essentieel van die van een ander, en ongeacht of dit verschil in feitelijke toestand al dan niet in verband staat met het doel en de aard van de belasting, wijl immers de keuze van de feitelijke toestanden die tot de belasting aanleiding moeten geven vrijelijk door de gemeenteraad geschiedt en slechts de grondslag vestigt van hetgeen zij ten opzichte van allen wil belasten;

Overwegende dat de bestreden beslissing, om de in het middel aangehaalde redenen, beslist dat het belastingreglement van de gemeente Wilrijk van 30 maart 1962 op de verzamelplaatsen van tweedehands materieel strijdig is met de artikelen 6 en 112 van de Grondwet en dat de gevestigde aanslagen dienstjaar 1962, artikel A/18 en dienstjaar 1963, artikel A/16, onrechtmatig zijn en dienen te worden vernietigd;

Overwegende dat de gemeenteraden, krachtens hun zelfstandigheid, en behalve de door de wet bepaalde uitzonderingen, de macht hebben om, onder toezicht alleen van de hogere overheid, de zetting en het bedrag van de

gemeentebelastingen en de vrijstellingen ervan te bepalen ;
Overwegende, enerzijds, dat het principe van de gelijkheid van de burgers voor de belasting niet verbiedt dat ten gunste van bepaalde categorieën van personen vrijstellingen worden bepaald ; dat het enkel vereist dat allen die in eenzelfde toestand verkeren gelijk worden getroffen, hetgeen ten deze het geval is ;

Overwegende, anderzijds, dat de beoordeling van de opportuniteit van een belastingverordening niet aan de rechterlijke macht behoort ; dat het volstaat dat de verordening van fiskale aard is, dit wil zeggen een heffing instelt op eigen gezag door de gemeente verricht, op de geldmiddelen van de personen die haar grondgebied bewonen of er belangen bezitten, om tot diensten van openbaar nut te worden aangewend ;

Overwegende dat hieruit volgt dat het bestreden besluit door zijn beslissing op de in het middel aangehaalde redenen te steunen, niet wettelijk gerechtvaardigd is ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen :

Vernietigt de bestreden beslissing ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing ;

Veroordeelt de verweerders in de kosten ;

Verwijst de zaak naar de Bestendige Deputatie van de provincieraad van Brabant.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 8 november 1968.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadshere-verslaggever : M. de Vreese.

Advocaat-generaal : M. Charles.

Advocaten : Mrs. Bayart en Struye.

Bevoegdheid en aanleg. — Territoriale bevoegdheid. — Dagvaarding van een buitenlandse vennootschap met filiaal in België. — Bevoegdheid van de Belgische rechtbank. — Voorwaarde.

De toepasselijkheid van de regel van art. 52, 2° bevoegdheidswet op de vreemde vennootschappen die in België een filiaal hebben moet aldus geïnterpreteerd worden dat die vennootschappen voor de rechtbank van de ligging van hun in België gevestigd filiaal enkel kunnen worden gedagvaard voor de zaken die door dit filiaal worden behandeld.

Wanneer die regel geen toepassing vindt, wordt de algemene regel van art. 41 opnieuw toepasselijk.

Van Damme e.a. t./ N.V. Helvetia.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 mei 1967 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 41, 52 en 55 van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid, artikel 55 zijnde ingevoerd door de wet van 7 augustus 1961, en 69, meer bepaald 6°, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

doordat het bestreden arrest, na beslist te hebben dat, luidens voormeld artikel 55 van de wet van 25 maart 1876, de bevoegdheid van de rechtbanken van Belgisch-Kongo, bedongen in het te Stanleystad tussen het bijhuis aldaar van verweerster en Alfred Van Damme, rechtsvoorganger van de eisers, die eveneens te Stanleystad woonachtig was, gesloten verzekeringscontract, geen be-

letsel vormde om de zaak voor de Belgische rechtbanken aanhangig te maken, beslist dat de eisers nochtans ten onrechte gewaagden van het bestaan te Antwerpen van een Belgisch bijhuis van verweerster die, als Zwitserse vennootschap haar hoofdzetel had te St-Gallen in Zwitserland, om de bevoegdheid van de Rechtbank van koophandel te Antwerpen te verantwoorden op grond van artikel 52, 2°, van de voormelde wet, dat, vermits het geschil geenszins zijn oorzaak vond in verrichtingen die door toedoen van dit bijhuis gebeurden, laatstvermelde wetsbepaling geen afbreuk kon doen aan het principe krachtens hetwelk, naar luid van artikel 41 van dezelfde wet, de vennootschappen dienen gedagvaard te worden voor de rechter van de plaats waar zij hun voornaamste vestiging hebben, en dat dienvolgens, vermits geen andere omstandigheid in de zaak bevoegdheid kon toekennen noch aan de Rechtbank van koophandel te Antwerpen, noch aan welk ander rechtscollege ook, tegen de beslissingen waartegen voor het Hof van beroep te Brussel hoger beroep zou kunnen ingesteld worden, de exceptie van territoriale onbevoegdheid van verweerster ingewilligd diende te worden.

terwijl nu verweerster een vreemde vennootschap is met een bijhuis te Antwerpen, voormeld artikel 41 geenszins belet dat, op grond van de andere hoger ingeroepen wetsbepalingen, de tegen verweerster gerichte vordering voor de rechter van de ligging van gezegd bijhuis mocht worden gebracht ;

Overwegende dat het middel het arrest verwijt te hebben beslist dat de Rechtbank van koophandel te Antwerpen territoriaal onbevoegd was om uitspraak te doen over een vordering waarbij verweerster, welke een vreemde vennootschap is die haar voornaamste vestiging heeft te St.-Gallen, Zwitserland, doch ook bijhuizen in het buitenland, onder meer te Antwerpen, door de rechtsvoorganger van de eisers, die aldan zijn woonplaats te Stanleystad had, voor voormelde rechtbank werd gedagvaard tot betaling van een vergoeding op grond van een verzekeringsovereenkomst te Stanleystad, voormalig Belgisch-Kongo, gesloten tussen voormelde rechtsvoorganger en het bijhuis van verweerster aldaar ;

Overwegende dat, weliswaar, krachtens artikel 55, paragraaf 1, van het voorafgaand boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, het beding van de tussen verweerster en de rechtsvoorganger van de eisers afgesloten verzekeringsovereenkomst, waarbij de rechtbanken van voormalig Belgisch-Kongo bevoegd worden verklaard, geen beletsel vormt om de zaak voor de Belgische rechtbanken aanhangig te maken ;

Overwegende echter dat deze wetsbepaling, welke slechts een mogelijkheid schept, niet belet dat de eiser, in geval van betwisting, de bevoegdheid van de Belgische rechtbanken volgens de gewone regelen van het Belgisch procesrecht, en nameijk volgens deze van de artikelen 41 en 52, 2°, van voormeld voorafgaand boek, moet verantwoorden ;

Overwegende dat luidens voormeld dartikel 41 de vennootschappen worden gedagvaard voor de rechtbank van de plaats waar zij hun voornaamste vestiging hebben, terwijl, luidens voormeld artikel 52, 2°, vreemdelingen voor de Belgische rechtbanken mogen worden gedagvaard voor de rechtbank van de plaats waar zij hun voornaamste vestiging hebben, terwijl, luidens voormeld artikel 52, 2°, vreemdelingen voor de Belgische rechtbanken mogen worden gedagvaard wanneer zij in België een woonplaats of een verblijfplaats hebben of in België woonplaats hebben verkozen ;

Overwegende dat, nu vreemde vennootschappen welke in België een bijhuis hebben, worden geacht ter plaatse van dit bijhuis woonplaats te hebben verkozen, zij krachtens voormeld artikel 52, 2°, mogen worden gedagvaard

voor de rechtbanken van de ligging van dit bijhuis ;

Maar overwegende dat, zo vennootschappen worden geacht woonplaats te verkiezen ter plaatse van hun bijhuis, zij nochtans alleen worden geacht zulks te doen voor de zaken welke door dit bijhuis worden behandeld ;

Overwegende dat de toepasselijkheid van de regel van voormeld artikel 52, 2°, op de vreemde vennootschappen welke in België een bijhuis hebben, derhalve aldus moet worden geïnterpreteerd dat deze vennootschappen voor de rechtbank van de ligging van hun in België gevestigd bijhuis enkel kunnen worden gedagvaard voor de zaken welke door dit bijhuis worden behandeld ;

Overwegende dat, wanneer de regel van voormeld artikel 52 geen toepassing vindt, de algemene regel van artikel 41, waarop artikel 52, 2°, slechts een uitzondering is, op nieuw toepassing vindt ;

Overwegende dat het arrest, door de bevoegdheid van de Rechtbank van koophandel te Antwerpen af te wijzen omdat het geschil geenszins zijn oorzaak vindt in verrichtingen die door het toedoen van het bijhuis te Antwerpen gebeurden, en geen andere omstandigheid ten deze aan voormelde rechtbank bevoegdheid kan toekennen, een juiste toepassing maakt van de in het middel aangeduide wetsbepalingen ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

NOOT : Zie het bevestigde arrest van Hof Brussel, 27 mei 1967, R.W. 1967-68, 304, met de noot.

Art. 635 gerechtelijk wetboek neemt de regel van art. 52, 2° bevoegdheidswet over. De tekst van art. 41 is niet meer in de wet opgenomen, maar bij art. 624, 1° gerechtelijk wetboek (« voor de rechter van de woonplaats van de verweerder of van één der verweerders ») zegt het verslag De Baeck : « Men moet aannemen dat de term woonplaats die in het 1° wordt gebruikt, de verblijfplaats in het buitenland, de maatschappelijke zetel van de handelsvennootschappen en de zetel van de andere rechtspersonen van publiek recht of privaat recht omvat ».

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 16 september 1968.

Voorzitter-verslaggever : M. Rutsaert.

Advocaat-generaal : M. Krings.

Schade en schadeloosstelling. — Schade van de weduwe ten gevolge van het verlies van beroepsinkomsten van haar echtgenoot. — Berekening.

Met betrekking tot de schade door de weduwe opgelopen ten gevolge van het verlies van haar echtgenoot die door een onrechtmatige daad om het leven is gekomen, heeft het bestreden arrest beslist dat het bruto-loon van het slachtoffer moet in aanmerking genomen worden om reden dat de uit hoofde van inkomstenverlies uit te keren vergoedingen belastbaar zijn in de bedrijfsbelasting.

De schade die voor de weduwe voortvloeit uit het verlies van de beroepsinkomsten van haar echtgenoot, bestaat in de derving van het deel van de beroepsinkomsten waaruit zij een eigen voordeel trok. Het bestreden arrest kon bijgevolg niet wettelijk beslissen dat het bruto-loon van het slachtoffer moest in aanmerking

genomen worden, zonder acht te slaan op de aan dit bruto-loon gegeven bestemming.

Hendrickx t./ Rutten en Gerits.

Gelet op het bestreden arrest, op 17 januari 1968 gewezen door het Hof van beroep te Luik ;

1. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de strafvordering :

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

2. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering :

a) van verweerster Rutten in eigen naam en qualitate qua voor haar minderjarige kinderen :

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1382 van het Burgerlijk Wetboek, 20 tot 32 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen (gecoördineerde wetten van 20 februari 1964),

doordat het bestreden arrest, na beslist te hebben dat de eerste rechter « een missing begaan had wanneer hij, om de aan tweede verweerster, weduwe van het slachtoffer van het kwestieus verkeersongeval, uit hoofde van inkomstenverlies verschuldigde schadevergoeding te berekenen, het door het slachtoffer verdiende netto-loon in aanmerking genomen heeft », de bedoelde schadevergoeding op het bruto-loon berekend heeft, en dienvolgens eiser veroordeeld heeft om aan tweede verweerster, wegens verlies aan inkomsten, een som van 1.712.241 frank te betalen, en deze beslissingen gestaafd heeft op de overweging dat « de uit hoofde van inkomstenverlies uit te keren vergoedingen belastbaar zijn in de bedrijfsbelasting »,

terwijl, eerste onderdeel, het nadeel, hetwelk verweerster, weduwe van de getroffen, ten gevolge van het wegvallen van dezes bedrijfsinkomsten ondergaat, hierin bestaat dat zij dat gedeelte van die bedrijfsinkomsten moet derven waaruit zij een persoonlijk voordeel trok,

terwijl het arrest derhalve niet wettelijk het brutoloon in aanmerking genomen heeft, zonder de aan het bruto-loon gegeven bestemming in acht te nemen,

tweede onderdeel, geen enkele bepaling van het Wetboek van de inkomstenbelastingen de aan de weduwe van een slachtoffer toegekende vergoeding belastbaar maakt in de bedrijfsbelasting,

terwijl het bestreden arrest bijgevolg zijn beslissing, betreffende het in aanmerking nemen van het brutoloon, niet wettelijk kon staven op deze zagezegde belastbaarheid,

terwijl trouwens een vergoeding die wegens het overlijden van haar echtgenoot aan een weduwe verleend wordt, geen bedrijfsinkomsten uitmaakt,

derde onderdeel, alleszins uit de motivering van het bestreden arrest onmogelijk kan uitgemaakt worden uit welk artikel van de fiscale wetten de rechter heeft kunnen afleiden dat « de uit hoofde van inkomstenverlies uit te keren vergoedingen belastbaar zijn in de bedrijfsbelasting »,

terwijl bijgevolg het Hof in de onmogelijkheid gesteld wordt zijn controlerecht over de wettelijkheid van de bestreden beslissing uit te oefenen.

terwijl de onduidelijkheid van de motivering dient gelijkgesteld te worden met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering :

Overwegende dat het arrest, met betrekking tot de schade door de weduwe opgelopen ten gevolge van het

verlies van de beroepsinkomsten van haar echtgenoot, beslist dat de eerste rechter ten onrechte het netto-loon van het slachtoffer in aanmerking genomen heeft in plaats van het brutoloon om de opgegeven reden dat de uit hoofde van inkomstenverlies uit te keren vergoedingen belastbaar zijn in de bedrijfsbelasting;

Overwegende dat de schade die voor de eiseres, weduwe van het slachtoffer, voortvloeit uit het verlies van de beroepsinkomsten van dit laatste in de derving bestaat van het deel van de beroepsinkomsten waaruit zij een eigen voordeel trok;

Overwegende dat het arrest bijgevolg niet wettelijk kon beslissen dat het bruto-loon van het slachtoffer moest in aanmerking genomen worden, zonder acht te slaan op de aan dit bruto-loon gegeven bestemming;

Dat het middel gegrond is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eiser veroordeeld heeft om « de vergoedende interesten vanaf de dag van het ongeval en de gerechtelijke interesten vanaf de dag van de burgerlijke partijstelling op al de aan de verweerders toegekende hoofdsommen te betalen »,

terwijl eiser in zijn conclusie onder meer staande gehouden had dat « het inkomstenverlies een toekomstige schade is welke verdisconteerd werd door de kapitalisatie, dat het niet opgaat sedert de dag van het ongeval interesten toe te kennen op sommen die, was het slachtoffer blijven leven, slechts later en maand per maand zouden zijn verworven, dat de interesten slechts kunnen toegekend worden vanaf de dag van de beslissing van de rechtbank over de kapitalisatie, daar de schade alleen kan bestaan in de te late betaling van het kapitaal », terwijl het bestreden arrest deze conclusie niet beantwoordt heeft,

terwijl, om wettelijk gemotiveerd te zijn naar luid van artikel 97 van de Grondwet, de arresten en vonnissen al de door de partijen in regelmatig neergelegde conclusies ingeroepen middelen en excepties moeten beantwoorden;

Overwegende dat het arrest de vergoedende en de gerechtelijke interesten op alle sommen toekent zonder de in het middel aangehaalde conclusie met betrekking tot het inkomstenverlies te beantwoorden;

Dat het middel gegrond is;

b) van verweerders Gerits Jacobus en Driesmans Jeanette;

Overwegende dat eiser geen bijzonder middel inroept;

Om deze redenen:

Vernietigt het bestreden arrest in zover het, uitspraak doende over de burgerlijke vordering van verweerster Rutten Marie-José, in eigen naam en qualitate qua voor haar minderjarige kinderen beslist dat het bruto-loon van het slachtoffer in aanmerking moet genomen worden en dienvolgens een vergoeding van 1.712.241 frank toekent voor verlies aan inkomsten alsook in zover het met betrekking tot de vergoeding van dit inkomstenverlies de vergoedende en de gerechtelijke interesten toekent;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt eiser in de helft van de kosten en verweerster Rutten Marie-José, in eigen naam en qualitate qua, in de andere helft;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 16 mei 1968.

Voorzitter-verslaggever: M. de Bersaques.

Advocaat-generaal: M. Charles.

Advocaat: Mr. van Hecke.

Arbeidsovereenkomst (Bedienden). — Ontslag wegens dringende redenen. — Datum waarop de feiten ter kennis kwamen. — Vermelding in de aangetekende brief. — Betekening van de feiten. — Vereiste nauwkeurigheid.

Uit geen enkele bepaling van art. 18 van de gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden volgt dat de partij die ontslag wegens dringende redenen geeft, in de aangetekende brief tot betekening van de gronden van opzegging zonder voorafgaande kennisgeving de datum moet vermelden waarop zij op de hoogte werd gebracht van de feiten die zij aanvoert ter rechtvaardiging van de « opzegging ».

In geval van ontslag wegens dringende redenen door de werkgever, is het nodig maar voldoende dat de redenen aan de werknemer betekend worden met een nauwkeurigheid die de rechter toelaat de zwaarwichtigheid ervan te beoordelen en na te gaan of de voor hem aangevoerde redenen overeenstemmen met die welke betekend werden.

N.V. Auvilaire de la Presse t./ Schepers.

Gelet op de bestreden sententie op 10 januari 1967 gewezen door de Werkrechtensraad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden;

Over de twee middelen samen, afgeleid het eerste uit de schending van de artikelen 18, inzonderheid lid 2, zoals het werd gewijzigd bij artikel 34 van de wet van 10 december 1962, van de wetten betreffende het bediendencontract gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 20 juli 1955 en 1315 van het Burgerlijk Wetboek;

doordat de bestreden sententie, die uitspraak moest doen over de geldigheid van de opzegging zonder voorafgaande kennisgeving aan verweerster bij aangetekende brief van 29 januari 1963 gegeven, beslist dat deze brief niet als betekening van de aangehaalde zwaarwichtige redenen kan gelden en dit op grond dat « de rechter niet bij machte is... om na te gaan... of de termijn van drie dagen door de bovengenoemde tekst voorgeschreven (artikel 18 van de gecoördineerde wetten) geëerbiedigd werd en dat aangezien de aangevoerde feiten in de opzeggingsbrief niet werden gedagtekend derhalve de datum moest worden bepaald van de dag waarop verweerster in hoger beroep (hier eiseres) op de hoogte werd gebracht van de beeerde tekortkomingen van eiseres in hoger beroep (hier verweerster), zodat, bij gebrek aan dergelijke bepaling, de rechter in de onmogelijkheid was zijn controle uit te oefenen over de door de wet vereiste termijn »;

terwijl, eerste onderdeel, artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden, hetwelk bepaalt dat de opzegging om zwaarwichtige redenen niet meer mag gegeven worden wanneer het feit dat deze opzegging zou verantwoord hebben door de opzegginggevende partij sedert minstens drie dagen gekend is, geenszins aan de partij om zwaarwichtige redenen opzegging geeft het vormvoorschrift oplegt dat erin bestaat in de opzeggingsbrief de datum te vermelden waarop zij de aangehaalde feiten heeft gekend (schending van artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract);

en terwijl, tweede onderdeel, indien de partij, aan wie een opzegging om zwaarwichtige redenen werd betekend

staande houdt dat de aangehaalde feiten op het ogenblik van de betekening sinds meer dan drie dagen aan de opzegginggevendende partij bekend waren, zij het bewijs van het aangevoerde verweer moet verlenen of aanbieden (schending van artikel 1315 van het Burgerlijk Wetboek);

het tweede, afgeleid uit de schending van art. 18, zoals gewijzigd bij artikel 34 van de wet van 10 december 1962, van de wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 20 juli 1955;

doordat de bestreden sententie die over de geldigheid van de opzegging zonder voorafgaande kennisgeving aan verweerster gegeven, bij aangetekende brief van 29 januari 1963, uitspraak moest doen, op grond van de volgende reden: «herhaaldelijk, op heimelijke wijze, publicaties weggeworpen te hebben die haar waren toevertrouwd ten einde door haar gelezen en geëxcerpeerd te worden, hetgeen tegenstrijdig is met de essentie zelf van de taak die haar was toevertrouwd en de zwaarste beroepstekortkoming is die tegen een lezeres zou kunnen ingeroepen worden», beslist dat deze brief niet als betekening van de aangehaalde zwaarwichtige redenen kon gelden en dit op grond dat «het wegwerpen van de publicaties niet gedagtekend is, ... de datum en de titel van deze publicaties niet aangehaald zijn», waaruit de sententie «het vaag en onnauwkeurig karakter» afleidt «van de in de brief van verbreking niet gedagtekende aangehaalde redenen» en «dat de opzeggingsbrief het eiseres in hoger beroep onmogelijk maakte zich te verweren door de geformuleerde beweringen te weerleggen; dat de rechter niet bij machte is om over de zwaarwichtige redenen uitspraak te doen, om na te gaan of de beweringen van de afdanking overeenstemmen met hetgeen in de loop van het geding is staande gehouden...», terwijl, indien de redenen aan de werknemer moeten worden betekend met een nauwkeurigheid die de rechter in de mogelijkheid stelt de zwaarwichtigheid ervan te beoordelen en na te gaan of de door hem aangehaalde redenen overeenstemmen met die welke betekend werden, de wet nochtans niet eist dat de betekening de concrete omstandigheden van de verweten feiten zou aanduiden, onder meer de datum van de verweten feiten of de identiteit van de weggevoerde publicaties;

Overwegende dat de bestreden sententie vaststelt dat de opzegging, zonder voorafgaande kennisgeving door eiseres aan verweerster betekend, als volgt met redenen was omkleed: «herhaaldelijk, op heimelijke wijze, publicaties weggeworpen te hebben die haar waren toevertrouwd ten einde door haar gelezen en geëxcerpeerd te worden, hetgeen tegenstrijdig is met de essentie zelf van de taak die haar was toevertrouwd en de zwaarste beroepstekortkoming is die tegen een lezeres zou kunnen aangevoerd worden, die handelingen, die erin bestonden de grondstof waaruit de krantenknipsels, die het resultaat waren van het lees- en excerpeerwerk, moesten gehaald worden, eenvoudig weg te werpen, hebben betrekking gehad op tientallen publicaties»;

Overwegende dat om aan verweerster de opzeggingsvergoeding toe te kennen waarop ze beweerde recht te hebben en om aldus de beslissing van de eerste rechter te hervormen, de bestreden sententie de door eiseres aangevoerde redenen niet bestaande verklaart, op grond hiervan dat «het vage en onnauwkeurige karakter van de in de opzeggingsbrief opgegevene niet gedagtekende redenen, zonder verdere aanduiding van het ogenblik waarop gedaagde in hoger beroep (hier eiseres) kennis ervan heeft gekregen, met het ontbreken van redenen gelijkstaat»;

Dat uit de sententie blijkt dat ze het vaag en onnauwkeurig karakter welke zij aan de betekende redenen toekent afleidt hieruit dat «het wegwerpen van de publica-

ties niet gedagtekend is... de datum en titel van deze publicaties niet aangehaald zijn... het ogenblik waarop gedaagde in hoger beroep (hier eiseres) van dit wegwerpen op de hoogte werd gebracht, niet wordt aangeduid»;

Overwegende, eensdeels, dat, zo naar luid van artikel 18, lid 2, van de gecoördineerde wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden, het ontslag wegens dringende redenen niet meer mag gegeven worden zonder voorafgaande kennisgeving of vóór het verstrijken van de termijn wanneer het feit dat het zou gerechtvaardigd hebben sedert ten minste drie dagen aan de partij, die ontslag geeft, bekend is, uit geen enkele bepaling van bedoeld artikel volgt dat deze partij in de aangetekende brief tot betekening van de gronden van opzegging zonder voorafgaande kennisgeving de datum moet vermelden waarop zij op de hoogte werd gebracht van de feiten die zij aanvoert ter rechtvaardiging van de «opzegging»;

Overwegende, anderdeels, dat uit de voorschriften van het eerste en laatste lid van dit artikel 18 volgt, dat in geval van ontslag wegens dringende redenen door de werkgever, het nodig is, doch volstaat, dat de redenen aan de werknemer betekend worden met een nauwkeurigheid die de rechter toelaat de zwaarwichtigheid ervan te beoordelen en na te gaan of de voor hem aangevoerde redenen met die welke betekend werden overeenstemmen;

Overwegende dat de sententie uit de bepalingen van gezegd artikel 18, om reden alleen dat de opzeggingsbrief geen melding maakt van de datum van het aan verweerster verweten heimelijk wegwerpen van publicaties, van de data en de titels van deze weggeworpen publicaties en van de datum waarop die feiten aan eiseres bekend waren, niet heeft mogen afleiden dat de zwaarwichtige door eiseres betekende redenen, in de zin van voormeld artikel 18, als onnauwkeurig dienden te worden beschouwd;

Dat de middelen gegrond zijn;

Om die redenen :

Vernietigt de bestreden beslissing in zover ze eiseres veroordeelt om aan verweerster een vergoeding, groot 80.940 frank, en de som van 6.745 frank, als loon voor de maand februari 1963, te betalen;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechtersraad van beroep te Namen.

RAAD VAN STATE.

7e Kamer. — 10 mei 1968.

Voorzitter : M. Declaire.

Raadsheren : M.M. Smolders en Vermeulen.

Auditeur : M. Depondt.

Advocaat : Mr. Putzeys.

Raad van State. — Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang. — Tijdstip van benoeming. — Lopende zaken. — Gebruik der talen in bestuurszaken.

Wanneer drie bestreden benoemingen niet de gezamenlijke inzet zijn geweest van één enkele benoemings- of bevorderingsprocedure brengt zulks met zich dat het gebrek aan samenhang het door verzoeker ingestelde beroep doet uiteenvallen in zoveel afzonderlijke rechtsvorderingen als er akten zijn waarvan hij de vernietiging nastreeft. Het verzoekschrift is derhalve slechts ontvankelijk ten aanzien van de eerst aangeduide aangevochten benoeming.

Een middel waarvan de strekking is door de Raad van State te doen bevestigen dat een derde persoon moest worden benoemd, is onverenigbaar met het door verzoeker ingeroepen belang.

Wanneer uit het administratief dossier blijkt dat de voorbereiding om een ambt van een titularis te voorzien reeds een tijd vóór de Parlementsverkiezing van 1965 werd aangevat en dat de benoemingsprocedure niet met ongewone spoed werd afgewikkeld, kan niet worden aangenomen dat de Minister zijn bevoegdheid zou hebben overschreden wanneer hij van de opvatting blijkt te zijn uitgegaan dat hij in de periode die de aanvaarding van zijn ontslag voorafging, nog bevoegd was om, na de afwikkeling van een regelmatig ingezette procedure, te beslissen wie van de kandidaten de voorkeur voor het bestreden ambt verdiende.

Wanneer de artikelen 39, par. 1 en 17, par. 1, B, 1° van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 worden betrokken op het bestuurscollege van een dienst waarvan de werking het ganse land bestrijkt, betekenen de eisen, daarin gesteld, dat het college, waarvan leden van beide taalgroepen moeten deel uitmaken niettemin door zijn samenstelling in staat moet zijn ieder ambtenaar in zijn eigen taal te ondervragen en te onderhoren en kennis te nemen van alle bescheiden welke die ambtenaar betreffen.

Jassogne t./Regie der luchtwegen.

Arrest nr. 12.951.

Overwegende dat het beroep, volgens de termen van het verzoekschrift, strekt tot « de nietigverklaring van de bevordering door de Minister van Verkeerswezen van :

— de H. S. M. F. M., bureauchef (Nederlandse taalrol), tot de graad van adjunct-adviseur, bevordering die bekendgemaakt werd door middel van bericht nr. 131, gedagtekend 16 juli 1965, waarvan de verzoeker slechts op 19 juli kennis heeft gekregen ;

— de H. V. B. E. L. E., e.a. inspecteur (Nederlandse taalrol), tot de graad van adviseur, en van de H. V. L. R. C. V., bestuurssecretaris (Nederlandse taalrol), tot de graad van adjunct-adviseur, bevorderingen die bekendgemaakt werden door middel van bericht nr. 138, gedagtekend 30 juli 1965, waarvan verzoeker slechts op 2 augustus kennis heeft gekregen ;

Overwegende dat het aldus door verzoeker ingesteld beroep de vernietiging nastreeft van drie ministeriële besluiten, te weten :

1) het ministerieel besluit d.d. 30 juni 1965, waarbij M. S., bureauchef, tot adjunct-adviseur bij de meteorologische directie van de Regie der Luchtwegen werd benoemd ;

2) het ministerieel besluit d.d. 21 mei 1965, waarbij E. V. B., e.a. inspecteur, tot adviseur bij de algemene directie van de Regie der Luchtwegen werd benoemd ;

2) het ministerieel besluit d.d. 19 juli 1965 waarbij A. V. L., bestuurssecretaris, tot adjunct-adviseur bij de handelsdienst van de Regie der Luchtwegen werd benoemd ;

Overwegende dat deze benoemingen niet de gezamenlijke inzet zijn geweest van één enkele benoemings- of bevorderingsprocedure, maar integendeel, zoals blijkt uit het administratief dossier, het voorwerp uitmaakten van drie verschillende diensten ; dat de rechtmatigheid van de ene benoeming niet door de rechtmatigheid van de andere wordt bepaald en de verschillende benoemingen ook niet verschijnen als in rechte samenhangende beslissingen ; dat het gebrek aan samenhang tussen de be-

streden akten het door verzoeker ingestelde beroep doet uiteenvallen in zoveel afzonderlijke rechtsvorderingen als er akten zijn waarvan hij de vernietiging nastreeft ; dat het verzoekschrift derhalve slechts ten aanzien van het hiervoor door verzoeker sub 1° aangeduide onderwerp van het beroep — te weten het besluit waarbij M. S. tot adjunct-adviseur werd benoemd — ontvankelijk is ;

Overwegende dat bij bericht nr. 93 van 20 mei 1965 onder meer een ambt van adjunct-adviseur bij de meteorologische directie vacant werd verklaard ; dat 15 personeelsleden, waaronder verzoeker, bestuurssecretaris, en bureauchef S. zich kandidaat voor dit ambt hebben gesteld ; dat het college van diensthoofden, in zitting van 26 mei 1965, de kandidatuur van bureauchef S. voorstelde, en die voordracht steunde op de overweging dat S. « als meest voorbereid voor deze functie beschouwd wordt en rekening gehouden met het feit dat het ambt dat hij thans bezet omgevormd werd in adjunct-adviseur » : dat, in verband met de kandidatuur van verzoeker, het college van diensthoofden er de nadruk op legt dat op basis van zijn universitaire vorming, hij de functie van adjunct-adviseur bij de meteorologische dienst met goed gevolg zou kunnen uitoefenen, « na de nodige aanpassingsperiode » ; dat tenslotte het college nog opmerkt dat verzoeker « door zijn lange administratieve loopbaan logischerwijze een grotere maturiteit moet bezitten » dan twee kandidaten met universitaire vorming ;

Overwegende dat verzoeker tegen de voordracht van S. bezwaar heeft ingediend, op grond van zijn grotere anciënniteit in zijn graad van bestuurssecretaris ; dat hij ook deed gelden dat hij licentiaat was in economische wetenschappen, terwijl de voorgedragen kandidaat geen hoger onderwijs genoten had, en dat hij tenslotte ook nog wees op « de noodzakelijkheid het personeel in overtal bij de eerste vacature in het kader in te schakelen » ; dat, na onderzoek van de bezwaren, het college van diensthoofden in zijn vergadering van 30 juni 1965 zijn voordracht ten voordele van bureauchef S. bevestigde ; dat het volledig dossier, daarin begrepen de ingediende bezwaarschriften en de processen-verbaal van de zittingen van het college van diensthoofden, aan de Minister werd voorgelegd ; dat daarop de Minister de bestreden beslissing nam ;

Overwegende dat verzoeker in een eerste middel voorhoudt dat de bestreden benoeming onrechtmatig is « doordat de overheid die de voorstellen deed en degene die de bestreden benoemingsbesluiten nam, geen rekening hield met de dwingende reglementaire voorschriften inzake opslorping van de ambtenaren in overtal » ; dat hij meer bepaald voorhoudt dat terzake de Minister verplicht was eerst en bij voorkeur E. V., afdelingschef in overtal wegens een medesleping om taalredenen, te benoemen ; dat hij zijn middel in rechte steunt op de schending van de bepalingen vervat enerzijds in artikel 19 van het Regentsbesluit van 20 juni 1946 houdende geldelijk statuut van het door de Staat bezoldigd personeel, en anderzijds in het Regentsbesluit van 28 april 1947 behoudende, in het kader van het nieuw geldelijk statuut van het door de Staat bezoldigd personeel, de waarborgbepalingen genomen ten voordele van de beambten, die in hun loopbaan mochten voorbijgegaan zijn om reden van taalkundige aard ;

Overwegende dat het belang waarop verzoeker zich beroept om de vernietiging van de bestreden benoeming te vorderen hierin bestaat dat hij zelf kandidaat voor die benoeming was ; dat een middel waarvan de strekking is door de Raad van State te doen bevestigen dat een derde persoon — bijgevolg met uitsluiting van verzoeker — moest worden benoemd, onverenigbaar is met het door verzoeker ingeroepen belang en daarom als niet ontvankelijk moet worden afgewezen ;

Overwegende dat verzoeker als tweede middel voorhoudt dat de bestreden benoeming bij besluit van 30 juni 1965 geschiedde, terwijl de Regering na de wetgevend verkiezingen op 24 mei 1965 haar ontslag aan de Koning had aangeboden, zodat, volgens verzoeker, de Minister, na het ontslag van de Regering, niet meer bevoegd was om de bestreden benoeming te doen en alleen nog de lopende zaken mocht afhandelen; dat, volgens verzoeker, de bestreden benoeming, omdat ze vóór de val van de Regering bij de Minister nog niet aanhangig was, niet als een lopende zaak mag worden beschouwd;

Overwegende dat het administratief dossier in onderhavige zaak doet uitschijnen dat de voorbereiding om het ambt van adjunct-adviseur bij de meteorologische directie van de Regie der Luchtwezen van een titularis te voorzien reeds een tijd vóór de Parlementsverkiezing van 1965 werd aangevat, wat onder meer wordt aangetoond door het feit dat het bericht, waarbij kennis van de vacature werd gegeven en een oproep tot de kandidaten werd gedaan, reeds op 20 mei 1965 werd bekendgemaakt; dat het administratief dossier ook niet doet blijken dat de benoemingsprocedure met ongewone spoed werd afgewikkeld; dat niet kan worden aangenomen dat de Minister zijn bevoegdheid heeft overschreden wanneer hij van de opvatting blijkt te zijn uitgegaan dat hij in de periode die de aanvaarding van zijn ontslag voorafging, nog bevoegd was om, na de normale afwikkeling van een regelmatig ingezette bevorderingsprocedure, te beslissen wie van de kandidaten de voorkeur voor het omstreden ambt verdiende — mede in acht genomen dat het er niet om ging te bepalen aan wie de leiding van een dienst of een belangrijk onderdeel van een dienst in handen moest worden gegeven; dat het aangevoerde middel niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker tenslotte aanvoert dat, in strijd met sommige ministeriële beslissingen, het college van diensthoofden onrechtmatig was samengesteld, omdat in dit college drie Franssprekende ambtenaren over de kandidaturen van Nederlandstalige ambtenaren beraadslaagd hebben; dat uit de bij de laatste memorie van de tegenpartij gevoegde bescheiden blijkt dat de ministeriële beslissingen waarvan verzoeker de overschrijding beoogt te doen vaststellen, vervat zijn in een niet gedagtekend schrijven gericht door de Minister van Verkeerswezen aan het V.V.O. (Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel), waarbij de Minister laat weten « dat Franstalige chefs inderdaad geen signalement of advies mogen uitbrengen over de geschiktheiden van Nederlandstalige personeelsleden » voor zover althans deze chefs niet in aanmerking komen voor het tweetalig kader waarvan sprake is in artikel 32 van de taalwet; dat dit antwoord van de Minister aan het V.V.O. in afschrift « voor kennisgeving en richtsnoer aan de Regie der Luchtwezen » in november 1964 werd overgemaakt; dat verzoeker, het karakter van openbare orde van de voorschriften betreffende het gebruik van de talen in bestuurszaken inroepend, op de openbare zitting eveneens de artikelen 39, § 1, en 17, § 1, B, 1°, van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 als rechtsgrond voor zijn middel aanvoert;

Overwegende dat de eisen die voortspruiten uit de artikelen 39, § 1, en 17, § 1, B, 1°, van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966, wanneer die worden betrokken, niet op een individuele dienstchef maar op het bestuurscollege van een dienst waarvan de werking het ganse land bestrijkt, betekenen dat het college, waarvan leden van beide taalgroepen moeten deel uitmaken en dus ook niet om redenen verband houdend met hun taalkennis kunnen worden uitgesloten, niettemin door zijn samenstelling in staat moet zijn ieder ambtenaar in zijn

eigen taal te ondervragen en te horen en kennis te nemen van alle bescheiden welke die ambtenaar betreffen en die overeenkomstig de evenvermelde artikelen, in de taal van die ambtenaar zijn gesteld; dat, bij ontstentenis van een regel die bepaalt in welke verhouding de twee taalgroepen door de leden van het college op een vergadering ervan moeten vertegenwoordigd zijn, de aangehaalde voorwaarden betreffende de taalkundige samenstelling van het college geacht moeten worden vervuld te zijn wanneer op de vergadering van het college op zijn minst één lid van de taalgroep van de belanghebbende ambtenaar aanwezig is en het college bovendien ten minste, beroep kan doen op een taaladjunct of op een van zijn leden die tweetalig is om de strekking van een ondervraging of van een tussenkomst van een ambtenaar of de betekenis van bescheiden die hem betreffen, aan alle leden van het college getrouw duidelijk te maken;

Overwegende dat uit het administratief dossier blijkt dat ter zake het college van diensthoofden samengesteld was uit drie Franssprekenden en twee Nederlandssprekenden; dat uit het dossier niet is gebleken dat het college, bij gebrek aan de vereiste taalkennis van zijn leden, niet in staat was de belanghebbende ambtenaren van beide taalgroepen in hun taal te ondervragen en hun uiteenzettingen en de bescheiden die hen betreffen te begrijpen; dat het middel feitelijke grondslag mist.

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

9e Kamer. — 19 december 1968.

Voorzitter : M. Liard.

Raadsheren : M.M. Roevens en Grenez.

Advocaat-generaal : M. Cercel.

Advocaten : Mrs. Boonen en Vrints.

Binnenscheepvaart. — Art. 32 van de wet op de rivierbevrachting. — Schade aan de lading teweeggebracht door een scheepvaartongeval. — Bewijs. — Schippersknecht. — Begrip.

In verband met de door art. 32, lid 1 wet rivierbevrachting aan de schipper verleende vrijstelling van aansprakelijkheid mag als bewezen beschouwd worden de door de schipper ingeroepen botsing tegen een sluismuur, wanneer de deskundigen van de ontvangstgerechtigde en die van de cascoverzekeraar hebben vastgesteld dat de boegplaten vervormd en niet waterdicht waren en het water tot de goederen is doorgedrongen, terwijl bovendien blijkt dat voor het schip minder dan vier weken voor de reis een bewijs van deugdelijkheid klasse A/1 1 werd afgeleverd.

De bewoordingen van art. 32 impliceren niet dat een schippersknecht van het mannelijk geslacht moet zijn. Geen enkele wetsbepaling verbiedt dat de echtgenote van een schipper als schippersknecht aan boord wordt tewerkgesteld.

Heeren t./ N.V. Belgamar e.a.

Gezien in eensluitende uitgifte het vonnis dd. 28 mei 1964 der rechtbank van Koophandel te Antwerpen, waarvan geen betekening wordt voorgelegd, en waartegen op 7 augustus 1964 een naar vorm en tijd regelmatig beroep werd ingesteld;

Aangezien ter bestrijding van de eis van de thans geïntimeerde gesubrogeerde verzekeraars van de bestemming, strekkende tot vergoeding wegens schade aan een lading cement vanuit Marchienne-au-Pont naar Antwerpen vervoerd per binnenschip « Reginald », opgeworpen wordt door appellant, eigenaar van dit schip, dat hij vrijstelling geniet op grond van artikel 32 lid 1 van de wet van 5 mei 1936 op de scheepsbevrachting;

Aangezien zowel uit de vaststellingen van het expertisebureau Mouzon, optredende voor geïntimeerden als uit deze van deskundige Deneef, door de casco-verzekeraar aangesteld, blijkt dat boegplaten vervormd en niet meer waterdicht waren, en dat aldus water in de voorpiek had doorgedrongen en een zekere hoeveelheid cement in het voorste gedeelte van het ruim had bevochtigd, door inzijpeling langs reten in de bevloering;

Aangezien redelijk daaruit het bewijs dient afgeleid te worden van de werkelijkheid van de door de schipper beweerde botsing tegen een sluismuur, voorgevallen tijdens de reis bij het invaren van de sluis van Viesville;

Aangezien ter bevestiging daarvan ook dient onderlijnd te worden dat het bewijs van deugdelijkheid door appellant voorgebracht, door het bureau Unitas met klasse A/1 1 werd uitgegeven op 5 oktober 1961, namelijk minder dan vier weken vóór de litigieuze reis;

Aangezien in de omstandigheden van de zaak, eveneens als bewezen dient beschouwd te worden dat de schipper aan boord was op het ogenblik van het ongeval, met, als schippersknecht, bestendig in zijn dienst, zijn echtgenote C. B., die toen 28 jaar was;

Aangezien in strijd met het betoog van geïntimeerden, de bewoordingen van artikel 32 geenszins impliceren dat een schippersknecht van het mannelijk geslacht moet zijn, en door geen wetsbepaling verboden wordt dat de echtgenote van een schipper aan boord als schippersknecht wordt tewerk gesteld;

Aangezien desbetreffende appellant een attest voorbrengt van de bijzondere verrekenkas voor gezinsvergoedingen voor Binnenschepvaart, hetwelk afdoend bewijst dat C. B. ten tijde van het ongeval aan boord van de « Reginald » tewerkgesteld was;

Aangezien ten onrechte wordt beweerd dat zulk bewijs slechts schriftelijk kan geleverd worden, daar de aangehaalde wetten van 1 april 1936 en 27 juli 1965 die de verhoudingen tussen werkgevers en werknemers bepalen, vreemd zijn aan de bewijsoverlevering in zake scheepsbevrachting;

Aangezien aldus appellant zijn vrijstelling op grond van hogervermeld artikel 32 bewijst, en de eis dienvolgens ongegrond voorkomt;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend,

Geeft akte aan Meester Straetmans dat hij zich aanstelt in vervanging van Meester Buvens, overleden;

Ontvangt het beroep;

Bevestigt het aangevochten vonnis waar het de eis ontvanging heeft;

Doet het te niet voor het overige;

Wijzigende: verklaart de eis ongegrond en verwijst geïntimeerden in de kosten;

Verwijst ze insgelijks in de kosten in beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 24 maart 1967.

Voorzitter: M. Lefèvre.

Rechters: M.M. De Vriendt en Nuytinck.

Advocaten: Mrs. Maerten, Smits, Vercruysse en Vanden Abeele.

Huur van handelshuizen. — Huurder van een handelshuis draagt zijn handelszaak met het huurrecht over en verhuurt daarna het huis aan de overnemer. — Deze is rechtstreekse huurder van de eigenaar.

Bij akte van 16 april 1963 droeg de huurder van een hotel zijn handelszaak met het recht op het huurceel over met verplichting voor de overnemer uitsluitend bier van een bepaalde brouwerij in het hotel te verkopen; op 1 mei 1963 verhuurde de huurder van het hotel het aan de overnemer, eveneens met beding tot exclusieve bevoorrading bij de brouwerij.

De overnemer is rechtstreekse huurder van de huis-eigenaar geworden. Daaraan wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat een uitsluitend recht van reclame-uitvoering aan de brouwerij werd voorbehouden. Zelfs indien de overnemer in de overeenkomst van 1 mei 1963 had afstand gedaan van zijn recht om rechtstreekse huurder van de eigenaar te worden, kan hij de nietigheid van die afstand inroepen.

P.V.B.A. Hotel Termonde t./Schoutteeten en Hennes.

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van een vonnis op 2 december 1966 door de vrederechter van het kanton Gent (eerste) uitgesproken;

Overwegende dat het beroep regelmatig en tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat geïntimeerden Hennes op 27 november 1956 hun onroerend goed uitgebaat onder de naam « Hotel Termonde » voor een duur van achttien jaar, met ingang op 1 november 1960 aan appellante hebben verhuurd;

Overwegende dat geïntimeerden Schoutteeten-Reno op 15 maart 1963 er zich jegens appellante toe verbonden hebben haar handelszaak over te nemen tegen de som van 450.000 fr.;

Overwegende dat bij deze verbintenis werd bepaald dat in de handelszaak o.m. de aangehaalde handelshuurovereenkomst werd begrepen;

Overwegende dat geïntimeerden Schoutteeten-Reno zich tevens bij deze verbintenis verbonden « gedurende een termijn van twintig achtereenvolgende jaren ingang nemende op de datum van de ingenottreding, uitsluitend de bieren van lage gisting van de brouwerijen Diekirch en Lamot te verkopen of te koop aan te bieden in het café-hotel-restaurant Termonde »;

Overwegende dat bij de akte van afstand die door partijen de P.V.B.A. Hotel Termonde en geïntimeerden Schoutteeten-Reno op 16 april 1963 werd onderschreven, eveneens bepaald werd dat « het recht op het huurceel » in het handelsfonds begrepen was;

Overwegende dat uit de tekst van de twee evenvermelde verbintenissen dient te worden afgeleid dat appellante op 16 april 1963 haar « gezamenlijke rechten » aan geïntimeerden Schoutteeten-Reno heeft afgestaan;

Overwegende dat bij het artikel 11, I, eerste lid van de wet op de handelshuur wordt bepaald dat « bij overdracht van de gezamenlijke rechten van de hoofdhuurder de overnemer de rechtstreekse huurder wordt van de verhuurder »;

Overwegende dat op 1 mei 1963 een handelshuurovereenkomst werd aangegaan tussen appellante en geïntimeerden Schoutteeten-Reno waarbij appellante het gezegd goed aan geïntimeerden in huur gaf met ingang op 1 mei 1963 ;

Overwegende dat deze overeenkomst de verplichting tot exclusieve bevoorrading in bieren inhoudt waarvan gewag in de verbintenis die door geïntimeerden Schoutteeten-Reno op 15 maart 1963 werd aangegaan ;

Overwegende dat bij het artikel 11, I, tweede lid van de wet op de handelshuur wordt bepaald dat « volledige onderverhuring samengaande met overdracht van de handelszaak, wordt gelijkgesteld met overdracht van de huur » ;

Overwegende dat appellante vruchteloos opwerpt dat nu bij het artikel 12 van de huurovereenkomst van 1 mei 1963 wordt voorgeschreven dat « het recht van publiciteit en reclamevoering uitsluitend voorbehouden is aan de brouwerijen Diekirch en Lamot, in het onderhavig geval geen sprake kan zijn van een « volledige onderverhuring » ;

Overwegende immers dat deze verplichting, eensdeels wegens haar natuur en omvang, en anderdeels wegens het feit dat zij niet ten bate van appellante doch ten bate van derden werd aangegaan, niet het karakter van volledige onderverhuring van de bedoelde onderverhuring vermag te ontnemen ;

Overwegende dat de voorschriften vervat in het artikel 11, I, van de wet op de handelshuur van dwingende aard zijn en in deze wet werden ingelast om de rechten van de overnemer van het handelsfonds te beschermen ;

Overwegende dat zelfs zo men aanneemt dat geïntimeerden Schoutteeten-Reno bij de handelshuurovereenkomst van 1 mei 1963 afstand hebben gedaan van het recht rechtstreekse huurders te worden van geïntimeerden Hennes, zij onder die voorwaarden gerechtigd zijn de nietigheid van deze afstand op te werpen (R.P.D.B. Complément, I, trefw. : « Baux commerciaux » nr. 4) en te eisen rechtstreekse huurders te worden van de consoorten Hennes ;

Overwegende dat geïntimeerden Hennes verklaren zich te gedragen naar de wijsheid van de rechtbank ;

Op deze gronden,

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken ;

Alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzend als niet gegrond ;

Ontvangt het beroep ;

Verklaart het niet gegrond ;

Bevestigt het aangevochtte vonnis ;

Verwijst appellante in de kosten van deze aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

5e Kamer. — 4 april 1968.

Voorzitter : M. Carsau.

Openbaar Ministerie : M. Wille.

Advocaat : Mr. Buysse.

Goedkope woningen. — Bouwpremie. — Verplichting de woning zelf te betrekken. — Overmacht. — Uitvoering van de verplichting.

Van verweerder wordt terugbetaling gevorderd van een bouwpremie wegens miskenning van de krachtens art. 6, 3°, c) en d) van het Regentsbesluit van 12 augustus

1948 aangegane verplichtingen de woning zelf te betrekken en ze niet geheel of gedeeltelijk te verhuren.

Hij kan niet als geval van overmacht invoeren dat hij, als beroepsmilitair in Duitsland tewerkgesteld, er niet in geslaagd is zijn overplaatsing naar België te bekomen, nu blijkt dat hij reeds vóór de aanvraag tot het bekomen van de premie in Duitsland werkte en moest weten dat het hem onmogelijk zou zijn de woning te betrekken.

Niettemin mag aanvaard worden dat aan de geest van art. 6, 3°, c) en d) wordt voldaan, wanneer de woning voor gezinswoning ingericht en ter beschikking is, ook al wordt zij niet onafgebroken werkelijk betrokken en zolang zij niet in de juridische zin van het woord geheel of gedeeltelijk verhuurd wordt (zie nader het vonnis voor de feitelijke omstandigheden).

Belgische Staat t./ Van Stappen.

Overwegende dat de eis voor doel heeft het door aanlegger bij exploit van gerechtsdeurwaarder Pecher, te Brussel op 10 juli 1967 gelegde beslag-arrest geldig te verklaren ;

Overwegende dat uit de overgelegde proceduur-stukken blijkt dat de proceduur regelmatig is naar de vorm ;

Overwegende dat het beslag-arrest gelegd werd ten einde terugbetaling te bekomen van de bouwpremie die verweerder op 8.6.1958 bekam, bij toepassing van het Regentsbesluit van 12-13.8.1948 ;

Dat de oorzaak van de terugvordering steunt op art. 6/3°/c en d en 11/3° van genoemd Regentsbesluit, zijnde het niet vervullen van de verplichting de opgerichte woning zelf te betrekken en deze niet, noch geheel noch gedeeltelijk te verhuren ;

Overwegende dat het uit een brief van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin dd. 27.8.62 blijkt dat verweerder op grond van een attest uitgaande van zijn hiërarchische meerderen bij ministeriele beslissing van 29 december 1959 voor een termijn van drie jaar ontslagen werd van bovengenoemde verplichtingen ; dat uit een nieuw onderzoek zou gebleken zijn dat verweerder bedoelde woning nooit zelf zou betrokken hebben ;

Overwegende dat art. 11/3° voorziet dat de Schatkinst de bouwpremie niet mag terugvorderen wanneer de verplichtingen niet kunnen nageleefd worden door geval van overmacht ;

Overwegende dat, zo verweerder gedurende een termijn van drie jaar van zijn verplichtingen ontslagen werd, hij uit dit louter gedogen geen enkel recht putten kan ;

Dat deze beslissing niet het bewijs brengt dat verweerder zich in een geval van heirkraft bevond ;

Overwegende immers dat het uit de voorgebrachte elementen blijkt dat verweerder — als beroepsmilitair — zich met zijn gezin in Duitsland bevindt en spijs zijn herhaalde en bewezen verzoeken om naar België te kunnen overgeplaatst worden, daarin niet is gelukt ;

Dat, zo het waar is dat hij tengevolge van de beslissing van de Militaire overheid zich in de onmogelijkheid bevindt naar België terug te keren, hij nochtans zou dienen te bewijzen dat zijn tewerkstelling in Duitsland dagtekent van na zijn vraag tot het bekomen van de bouwpremie ;

Dat immers, zo hij zich op dit ogenblik reeds in Duitsland bevond, hij moest weten dat hij zich van in den beginne in de onmogelijkheid bevond zijn woning persoonlijk te betrekken ; dat zijn verblijf in Duitsland, ook al bevindt hij zich daar tengevolge van de wil van de Militaire overheid, in deze omstandigheden niet als een geval van heirkraft kan gelden ;

Dat uit de door verweerder zelf voorgebrachte elementen (cfr. zijn brief aan de Minister dd. 19.1.63) met zekerheid mag afgeleid worden dat hij zich inderdaad reeds in

Duitsland bevond vóór de voltooiing van zijn woning ;

Overwegende nochtans dat dient nagegaan te worden of verweerder in feite te kort gekomen is aan de hem door bovengenoemde beschikkingen van het Regentsbesluit opgelegde verplichtingen ;

Overwegende dat het vaststaat dat de wetgever van het voordeel van de bouwpremie heeft willen uitsluiten dezen die zich een woning zouden laten bouwen als zuivere geldbelegging en om er inkomsten uit te verwerven door verhuring ;

Overwegende dat mag aangenomen worden dat zulks ter zake niet het geval is ; dat verweerder steeds de bedoeling en betrachtning heeft gehad zijn woning zelf te betrekken met zijn gezin ;

Dat verweerder voorhoudt dat hij zijn woning, van zodra zij bewoonbaar was, met meubelen ingericht heeft en er regelmatig met zijn ganse gezin om de 2 tot 3 weken het week-end doorbracht ; dat zijn echtgenote met de kinderen er zelfs regelmatig voor 14 opeenvolgende dagen verbleef, terwijl hij zelf naar Aken terugkeerde, waar hij toen gekazerneerd was ; dat deze doenwijze toegepast werd tot hij naar Lüdenscheid overgeplaatst werd, waardoor de afstand te groot werd ;

Dat verweerder zelf toegeeft een gedeelte van zijn woning door zijn schoonbroeder en diens echtgenote gedurende 14 maanden te hebben laten betrekken mits een vergoeding van 250 fr. per maand ;

Dat deze gegevens door aanlegger niet worden tegengesproken of weerlegd ;

Overwegende dat verweerder in de mate van zijn mogelijkheden zijn woning heeft betrokken, dat, ook al verbleven verweerder of zijn gezinsleden niet onafgebroken in de woning maar enkel periodisch, zij toch dienen gedacht worden te hebben aan de geest van art. 6/3° c omdat de woning bemeubeld is en steeds ter beschikking staat om verweerder en zijn gezin te huisvesten ; dat de onbelangrijke bewoning van een gedeelte van de woning door naaste familieleden tegen dergelijke onbelangrijke vergoeding geen lukratief karakter heeft en dergelijke bewoning eerder schijnt ingegeven tot bewaring en onderhoud van de woning ;

Dat mag aanvaard worden dat aan de geest van art. 6/3° c en d wordt voldaan, wanneer de woning voor de gezinsbewoning ingericht en ter beschikking is, ook al wordt zij niet onafgebroken daadwerkelijk betrokken en zolang zij niet in de juridische zin van het woord geheel of gedeeltelijk verhuurd wordt ;

Overwegende dat in de gegeven omstandigheden de door aanlegger gevraagde terugvordering van de bouwpremie niet gegrond is en dienvolgens de geldigverklaring van het beslag-arrest niet kan toegestaan worden ;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Gehoord in openbare zitting, de heer Wille, Substituut Prokureur des Konings, in zijn eensluidend advies,

Rechtdoende tegensprekelijk :

Verklaart de eis van aanlegger tot geldigverklaring van het door hem gedane beslag-arrest ontvankelijk doch ongegrond ;

Wijst hem af ;

Beveelt dat aanlegger binnen de 24 uur handlichting zal verlenen bij gebreke waarvan huidige vonnis als handlichting zal gelden en derde-beslagene zal gerechtigd zijn de beslagen geldig aan verweerder uit te betalen ;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

22 november 1968.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Toppet en Spaas.

Advocaten : Mrs. Vandebeek, Thoné en Scheepers.

Onrechtmatige daad. — Private jachtopziener. — In welke mate is hij aangestelde van de houder van het jacht-recht.

Een private jachtopziener treedt op : 1) als aangestelde van de houder van het jachtrecht voor daden van toezicht op de jacht ; 2) als officier van de gerechtelijke politie voor daden van opsporing en vaststelling van jachtmisdrijven ; 3) als aangestelde van de houder van het jachtrecht en als officier van de gerechtelijke politie voor daden die het dubbel karakter vertonen van toezicht over de jacht en van het opsporen en vaststellen van jachtdelicten.

Ten deze heeft een private jachtopziener zijn medewerking verleend aan een initiatief van een officier van de gerechtelijke politie bij het Ministerie van Landbouw om op zoek te gaan naar stropers ; bij het achtervolgen van stropers heeft hij een ongelukkig schot gelost waardoor een stroper werd getroffen. Uit niets blijkt dat hij die onrechtmatige daad verricht heeft in een band van ondergeschiktheid met de houder van het jachtrecht.

D. t./ V. en N.V. X.

Gezien de inleidende dagvaardiging van gerechtsdeurwaarder M. Wagemans te Tongeren dd. 18 mei 1967 ertoe strekkende op grond van art. 1384 B.W., verweerder burgerlijk verantwoordelijk te horen verklaren voor de foutieve gedragingen van zijn aangestelde jachtwachter en dienvolgens verweerder te horen veroordelen om aan aanlegger te betalen de som van 323.737 fr. te vermeerderen met de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding ;

Gezien de dagvaarding van gerechtsdeurwaarder Robert De Beckker te Antwerpen, dd. 23 juni 1967, waarbij verweerder op hoofdeis, de verzekeringsmaatschappij N.V. De Schelde in tussenkomst roept, teneinde te horen zeggen voor recht, dat verweerster in tussenkomst waarborg verschuldigd is aan verweerder op hoofdeis, op grond van een tussen partijen bestaande verzekeringsovereenkomst dd. 4-2-1964 ; dienvolgens te horen zeggen voor recht dat verweerster in tussenkomst gehouden is de vervolgingen ingesteld tegen verweerder op hoofdeis te doen beëindigen, minstens te zeggen dat verweerster in tussenkomst gehouden is verweerder in hoofdeis te vrijwaren tegen alle veroordelingen, in hoofdsom interesten en onkosten ;

Overwegende dat beide eisen respectievelijk ingeschreven op rol onder n° R.B. 438 en n° R.B. 4113 verknocht zijn, en het gepast voorkomt ze samen te voegen ;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van de hoofdeis en van de eis in tussenkomst en vrijwaring niet wordt betwist, en in dat verband van ambtswege geen middel dient weerhouden ;

Overwegende dat verweerder op hoofdeis « zich naar de wijsheid van de Rechtbank gedraagt » voor wat betreft de gegrondheid van de hoofdeis ;

Overwegende dat verweerder op hoofdeis, handelend als aanleggen in tussenkomst en vrijwaring, voorhoudt dat, indien de gegrondheid van de hoofdeis weerhouden wordt, verweerster in vrijwaring gehouden is zijn burgerlijke verantwoordelijkheid te waarborgen ingevolge de tussen partijen afgesloten verzekeringspolis ;

Overwegend dat verweerster in tussenkomst en vrijwaring voorhoudt, niet gehouden te zijn tot waarborg van aanlegger in tussenkomst om reden :

1. dat aanlegger in vrijwaring, verweerder in hoofdeis, niet burgerlijk verantwoordelijk is voor de foutieve gedragingen van zijn aangestelde privé jachtwachter, gezien deze laatste gehandeld heeft als officier der gerechtelijke politie en derhalve handelde als orgaan van de Staat ;

2. dat zelfs mocht de burgerlijke verantwoordelijkheid van verweerder op hoofdeis weerhouden worden — quod non — verweerder in vrijwaring niet gehouden is tot waarborg, om reden dat de gepleegde feiten een dergelijk zwaarwichtig karakter vertonen, dat zij dienen aanzien als zijnde een zware fout, waarvoor verweerster in vrijwaring, op grond van art. 16 der wet van 11 juni 1874, geen waarborg verschuldigd is ;

Overwegende dat om de gegrondheid van de ingeroepen middelen te beoordelen eerst dient nagegaan, in hoever de hoofdeis uitsluitend gesteund op art. 1384 B.W. gegrond voorkomt ;

Overwegende dat een private jachtwachter in de volgende hoedanigheden kan optreden :

1. als aangestelde van de jachthouder voor zover daden gesteld worden van toezicht op de jacht ;

2. als officier der gerechtelijke politie, voor zover de gestelde daden strekken tot de opsporing en de vaststelling van jachtmisdrijven gepleegd op de jacht, waarover hij de bewaking heeft ;

3. als aangestelde van de jachthouder en als officier der gerechtelijke politie, voor daden die een dubbel karakter vertonen van toezicht over de jacht en van het opsporen en vaststellen der jachtdelikten ;

Overwegende dat betreffende de omstandigheden waarin het schadeverwekkend feit gepleegd werd, partijen verwijzen naar een vrij en niet betwist afschrift van een strafrechtelijk onderzoek ;

Dat uit dit strafrechtelijk onderzoek blijkt dat de privé jachtwachter van verweerder op hoofdeis, zijn medewerking verleend heeft aan het initiatief genomen door de h. Bals, officier van de gerechterlijke politie bij het Ministerie van Landbouw om op loer te gaan achter wildstropers ; dat bij het betrappen en het achtervolgen van stropers, de jachtwachter van verweerder op hoofdeis, een ongelukkig schot gelost heeft, en een stroper die op het punt stond gevat te worden dodelijk getroffen heeft ;

Overwegende dat uit de gegevens van het strafrechtelijk dossier blijkt dat de onrechtmatige daad gesteld werd door de privé jachtwachter bij de uitoefening van zijn taak als officier der gerechtelijke politie ;

Dat uit de gegevens van het strafrechtelijk onderzoek niet kan afgeleid worden, dat de onrechtmatige daad ook gesteld werd in een band van ondergeschiktheid met verweerder op hoofdeis ; dat deze band van ondergeschiktheid formeel betwist wordt en nu als niet bewezen voorkomt ;

Overwegende dat de eis van aanlegster gesteund zijnde op art. 1384 B.W. niet bewezen is ;

Dat verweerder in hoofdeis, aanlegger in tussenkomst en vrijwaring voorhoudt, dat verweerster in tussenkomst en vrijwaring, in ieder geval gehouden is haar waarborgen te verlenen om reden dat de verzekeringspolis uitdrukkelijk bepaalt dat de « persoonlijke burgerlijke verantwoordelijkheid van de jachtwachter wanneer hij handelt hetzij in hoedanigheid van aangestelde van de werkgever, hetzij in hoedanigheid van ambtenaar van de gerechtelijke politie ; hetzij in hoedanigheid van beiden verenigd, in de waarborg begrepen is » ;

Overwegende dat dit middel buiten het kader valt van het gerechterlijk contract zoals bepaald door het inleidend exploit van de aanlegster ; dat de gegrondheid van dit

middel dan ook niet dient onderzocht te worden ;

Dat de hoofdeis zoals ingesteld dienvolgens ongegrond voorkomt en de eis in vrijwaring zonder voorwerp is ;

Gezien art. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak :

Voegt de zaak ingeleid bij dagvaarding van gerechtsdeurwaarder Wagemans dd. 18 mei 1867 en ingeschreven op de rol onder nr. R.B. 4038 samen met de zaak ingeleid bij exploit van gerechtsdeurwaarder Robert De Beckker dd. 23 juni 1967 ingeschreven op de rol onder n° 4113 wegens verknochtheid ;

Verklaart beide vorderingen ontvankelijk ;

Verklaart de hoofdeis ongegrond, veroordeelt aanlegster op hoofdeis tot de kosten veroorzaakt door het instellen van de hoofdeis ;

Zegt voor recht dat de eis in tussenkomst en vrijwaring zonder voorwerp is, gezien de afwijzing van de hoofdeis ;

Veroordeelt aanlegger op tussenkomst en vrijwaring tot de kosten van het geding in tussenkomst ;

BOEKBESPREKING

Kurt Hanns Ebert, Der Ombudsman in Grossbritannien,
Tübingen, J.C.B. Mohr, 69 p.

De Scandinavische instelling van de Ombudsman staat thans in ons land ook in het midden van de belangstelling. Bestaat er aanleiding om ook in België deze instelling over te planten ? Het is een zeer besproken vraag en sedert het indienen van het wetsvoorstel van de heer A. Vranckx, dat, nu deze Minister is, zopas hernomen werd door de heer Glinne en het indienen in de Senaat van het wetsvoorstel van de heren Lahaye en Bascour is het een onderwerp geworden van zeer grote actualiteit. De besprekingen van één der secties van het Rechtscongres der Vlaamse juristenvereniging waren ook hieraan gewijd. In de rechtsliteratuur der laatste jaren verschenen meerdere werken die op uitvoerige wijze, aan de hand van een zorgvuldige rechtsvergelijking, dit thema behandelen .

Over de toestand zoals die in Engeland bestaat waren we in ons land betrekkelijk slecht ingelicht, niettegenstaande aldaar zeer onlangs ook het ambt van Ombudsman werd ingesteld onder de vorm van de Parliamentary commissioner.

De evolutie van het administratief recht in Engeland en de pogingen die aldaar aangewend werden om rechtsbescherming aan de burgers te verlenen tegen onrechtmatige overheidsdaden biedt een spannend onderwerp van studie. Het Britse rijk is immers steeds het land geweest dat er prat op ging dat de rechtsbescherming uitsluitend zou verleend worden door de gewone rechtsmachten en dat alle administratieve rechtspraak ten stelligste zou geweerd worden. De gekende jurist Dicey is de kampioen geweest die zich tot het uiterste heeft ingespannen om aan te tonen dat het Engels stelsel, waarin enkel de gewone rechtbanken toezicht hielden over de handelingen der administratie, oneindig superieur was aan het Franse stelsel met zijn dubbele serie jurisdicties en met zijn rechtspraak van het Conseil d'Etat.

De werkelijkheid geschapen door de beide wereldoorlogen heeft terdege aangetoond hoe verkeerd Dicey geweest is. De noodzakelijkheid heeft er toe geleid dat in Engeland geleidelijk een zeer groot aantal administratieve rechtsmachten werden ingesteld die buiten de gewone rechtbanken te oordelen hadden over oneindig vele administratieve aangelegenheden. Deze tribunalen waren uiterst verscheiden. Zij vertoonden geen enkele eenheid noch wat hun samenstelling betreft, noch wat aangaat de

procedure die bij de behandeling der zaken werd toegepast. Er heeft zich in de juridische middelen een sterke beweging voorgedaan om eenheid te brengen in deze warboel en door vele Britse juristen werd het Frans stelsel als voorbeeld gesteld. In 1959 heeft een wet de Council on Tribunals and Inquiries ingesteld waardoor reeds een grote verbetering tot stand kwam en waardoor, op specifiek engelse wijze, met allerlei uitzonderingen, een zekere eenheid gebracht werd in deze administratieve rechtspraak. De verslagen die door deze raad werden uitgebracht hadden een zeer grote invloed en hebben het Parlement er toe geleid aanzienlijke verbeteringen tot stand te brengen.

Zulks heeft echter de kritiek niet doen ophouden en het verslag van de bekende Whyatt-commissie « The citizen and the Administration » had in hoofdorde voorgesteld van een algemeen administratief rechtcollege in te richten, naar Frans voorbeeld, wat echter niet verwezenlijkt is geworden. In bijkomende orde stelde de commissie voor, naar Scandinavisch model een Parliamentary commissioner aan te stellen.

Velen van hen die de ontwikkeling van het administratief recht in Engeland volgen waren de mening toegedaan dat dit voorstel niet gemakkelijk zou verwezenlijkt worden. Er waren inderdaad grote bezwaren tegen het aanstellen van een Ombudsman. Men achtte zulks volkomen in strijd met het beginsel van de ministeriële verantwoordelijkheid. Men was de mening toegedaan dat daardoor de rechten van de Parlementsleden in aanzienlijke mate zouden verminderd worden en men deed gelden dat, wanneer een Ombudsman misschien nuttig bleek te zijn in kleine landen, een groot land zoals het Britse rijk met dergelijke instelling niet gediend was. Men deed verder nog uitschijnen dat het voor de ambtenaren verlamvend zou werken voortdurend bedreigd te worden met de bemoeiingen van een parlementair commissaris.

Ook nog in de laatste jaren was dan ook in de Britse politieke wereld de mening niet gunstig voor deze zo zeer geprezen hervorming.

Toch hebben diegenen die gemeend hadden dat het Engels parlement zich tot het uiterste hiertegen zou verzetten, ongelijk gehad. Want de regering Wilson heeft vrij spoedig en vrij gemakkelijk door een wet van 1967 de Parliamentary commissioner for administration ingesteld.

Nu is het van het grootste belang te kunnen nagaan hoe deze jonge instelling in Engeland werkt en welke de resultaten zijn die men tot nog toe desaan gaande heeft kunnen vaststellen.

Het boekje van Kurt Hans Ebert geeft ons een beknopte doch voortreffelijke synthese van al wat op dit gebied wetenswaardig is en het vergelijkt voortdurend de taak zoals deze in Engeland aan de parlementscommissaris is toebedeeld met deze van de Ombudsman in de andere landen waar deze instelling bestaat.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat het ambt zoals het in Engeland in het leven werd geroepen een speciaal Brits cachet draagt en dat hetgeen in de wet van 1967 voorzien is in belangrijke mate afwijkt van hetgeen elders bestaat.

In de eerste plaats wordt de Parliamentary commissioner niet benoemd door het Parlement, doch wel door de Koningin, bij open brieven, op voorstel van de Eerste Minister, zonder enige medewerking van het Parlement. Er werd geen vaste ambtsduur voorzien, opdat de Parliamentary commissioner niet afhankelijk zou zijn van wisselende meerderheden in het Parlement. Men heeft vooral de klemtoon willen leggen op de hoogstaande kwaliteiten van de persoonlijkheid die als Parlementair commissaris wordt aangesteld. Daarom zijn dan ook geen

bijzondere voorwaarden voor benoeming voorgeschreven. Enkel de faam van wijsheid en onkreukbaarheid zal er toe leiden dat iemand tot dit ambt benoemd wordt. Om zijn onafhankelijkheid te verzekeren is het vereist dat hem een hoge wedde zou toegekend worden, die ongeveer gelijk staat met deze van een rechter in the High Court en die 8.600 £ bedraagt. The Parliamentary Commissioner kan enkel afgesteld worden door de Koningin op verzoek van de beide huizen uit het Parlement. Er is een beleefdheidsgrens voorzien van 65 jaar.

Merkwaardig is dat de Parlementscommissaris beschouwd wordt als een Officer of the House of Commons, echter niet van het House of Lords. Waarschijnlijk heeft de mening van de travaillistische regeringsmeerderheid hiertoe wel de aanleiding gegeven. De Parlementscommissaris moet vanzelfsprekend buiten alle politiek staan. Hij stelt zelf zijn personeel aan en is vrij in de keuze hiervan. Enkel zijn uitgaven voor wat dit personeel betreft zijn beperkt tot 200.000 £. Op dit ogenblik heeft de parlementaire commissaris in Engeland ongeveer 50 medewerkers.

Er is voorzien dat de Parliamentary Commissioner van ambtswege medelid is van de Council on Tribunals. Dit zou op het eerste gezicht verwondering kunnen wekken, doch het is de bedoeling geweest een dubbele activiteit te vermijden bij het toezicht over de handelingen van de administratie. Er dient ook onderstreept te worden dat de taak van de Parlementscommissaris er hoofdzakelijk in bestaat toezicht te houden over de activiteit van de ministeriële departementen en van de hoogste overheden. Hij is volledig onbevoegd voor wat de lokale overheden betreft en voor de menigvuldige « Public Corporations ». Daarover is reeds geklaagd geworden en men heeft er ten eerste op aangedrongen dat de bevoegdheid van de parlementscommissaris zich ook zou uitstrekken over de lokale overheden. Er dient nochtans opgemerkt te worden dat hij wel op onrechtstreekse wijze een zeker toezicht uitoefent daar het hem vrijstaat de handelingen van de ministers te toetsen wanneer zij uitspraak doen over de activiteit van lagere overheden waarover zij de voogdij uitoefenen.

Welke zullen nu de criteria zijn die door de Parliamentary Commissioner worden aangelegd bij het uitoefenen van zijn taak; welke zal zijn materiële bevoegdheid zijn?

Deze zal zeer algemeen zijn want zij wordt voorzien door een generale clause. Hij is gerechtigd controle uit te oefenen over alles wat kan samengevat worden onder de term « Maladministration » en dit zowel wat betreft positieve daden als nalatigheden. Hij spoort in het bestuur alle daden op die zouden kunnen gekwalificeerd worden als « negligence, inaptitude, dishonesty ». Er zijn echter wel perken gesteld aan zijn macht. Zijn tussenkomst blijft vreemd aan wat betrekking heeft op de diplomatie, de veiligheid van de staat, de handels- en politieke tractaten. Verder is hij enkel gerechtigd tussen te komen wanneer voor de burger geen andere rechtsweg open staat.

De procedure die wordt toegepast om beroep te doen op de tussenkomst van de parlementscommissaris is uiterst eenvoudig en zij is daarbij kosteloos. Men heeft willen vermijden dat zij zou worden tot een bureaucratische behandeling van de zaak.

Er is wel een termijn vastgesteld voor het inleiden van de klacht, termijn die 12 maanden bedraagt vanaf de datum waarop men kennis heeft gekregen van de feiten. Deze termijn is echter niet fataal. Ook daarbuiten is nog een beroep op de parlementaire commissaris mogelijk, wanneer het belangrijke gevallen betreft. Men stelt hier vast met welke zeer grote soepelheid deze procedure is ontworpen.

Om klacht te kunnen indienen moet men een persoonlijk

belang hebben ; de actio popularis die door elke burger kan ingesteld worden van het ogenblik dat hij enige onrechtmatigheid in de administratieve handelingen vaststelt, zoals die in Denemarken bestaat, is hier uitgesloten.

Een zeer belangrijke karakteristiek van de Engelse Parliamentary Commissioner bestaat er in dat de burger zich niet rechtstreeks met hem kan in verbinding stellen. De klacht die men wenst in te dienen is niet ontvanke-lijk wanneer ze rechtstreeks tot de commissaris gericht wordt. Men moet noodzakelijkerwijze beroep doen op de tussenkomst van een volksvertegenwoordiger. Enkel de M.P. kan het klaagschrift aan de parlementscommissaris overmaken en dan dient nog aangemerkt te worden dat enkel een lid van het Lagerhuis zulks kan doen en geenszins een lid van het Hogerhuis. Deze tussenkomst van de volksvertegenwoordigers is zeer gekritiseerd geworden. Men heeft haar verdedigd door te doen gelden dat ze werkt als een filter, die de onzinnige klachten van zovele kwerilanten uitschakelt en daardoor een aanzienlijke winst van tijd bezorgd.

Is het echter van de andere kant niet te vrezen dat de volksvertegenwoordigers zich uitsluitend zullen interessen aan klachten die hun overgemaakt worden door hun partijgenoten, wat voorzeker een zwakheid is in deze nieuwe Engelse instelling.

Van belang is ook dat, in tegenstelling met wat in meerdere andere landen gebeurt, de Parliamentary Commissioner niet mag handelen « on his own motion ». Hij moet noodzakelijkerwijze aangesproken worden door een volksvertegenwoordiger, zoniet is zijn tussenkomst niet geoorloofd.

Ook dit is een zwak punt. In andere landen mag de Ombudsman op eigen initiatief een onderzoek beginnen wanneer hij bv. door de pers of door de openbare opinie ingelicht wordt omtrent enige onrechtmatigheid.

In wat zal nu de tussenkomst van de Parliamentary Commissioner bestaan ? Hij heeft in de eerste plaats als taak bemiddelend en beradend op te treden. Hij zal trachten betwistingen met de administratie op minnelijke wijze op te lossen, hij zal goede raad geven, hij zal de scherpe kanten afslipen en, door zijn persoonlijke invloed, zal hij zeer dikwijls bij de administratie resultaten bekomen die van iemand anders niet zouden te verwachten zijn.

Verder heeft hij als taak te onderzoeken en hij heeft op dit gebied een volledig recht van informatie. De administratie moet hem alle stukken voorleggen die hij verlangt. Enkel de « cabinet papers » mogen geheim blijven. Hij heeft het recht getuigen te horen en deze te beëdigden. De getuigen zijn verplicht aan zijn oproep gevolg te geven in dezelfde mate als ze zulks moeten doen voor het gerecht.

Teneinde zijn volstrekte onafhankelijkheid bij deze onderzoeken te waarborgen geniet de Parliamentary Commissioner dezelfde bescherming als de leden van de rechtsmachten.

Wat zal nu het resultaat zijn van deze onderzoeken ? Hoezeer de parlementscommissaris ook overtuigd is geworden van het feit dat er onrecht geschied is, hij is niet bevoegd iets te beslissen, een handeling op te heffen of te bevelen. Hij heeft geen recht van verwijzing, van schorsing of van veto. Het enige wat hem is toegestaan is het opstellen van verslagen. In de eerste plaats van verslagen aan de diensten bij dewelke hij onbehoorlijke handelingen heeft vastgesteld, verder speciale verslagen aan het Parlement en uiteindelijk zijn algemeen jaarverslag, dat hij richt tot de beide huizen van het Parlement. Dit Report heeft een geweldige morele invloed en juist wegens de sterke en hoogstaande persoonlijkheid van de commissaris zal zowel het Parlement als de publieke opinie aan zijn opmerkingen en voorstellen een zeer groot belang hechten. De aanbevelingen die hij

maakt hebben zowel betrekking op onwettelijkheden als op vergissingen die door de administratie begaan worden, zelfs in de uitoefening van haar vrije beoordelingsmacht.

De potentialiteit, de mogelijkheden die in het uitbrengen van het verslag van de parlementscommissaris besloten liggen hebben een zeer sterke preventieve werking en een aanzienlijk psychologisch effect. Zij zijn voorzeker van aard om in belangrijke mate de verhouding tussen burger en administratie te verbeteren en om het bestuur moreel te dwingen zich van alle onrechtmatigheden te onthouden.

In het werk van Ebert wordt nu de zeer speciale Engelse instelling voortdurend vergeleken met deze die bestaan in andere landen zoals de drie Skandinavische landen en ook Nieuw-Zeeland en de verschillen in de praktische werking van het ambt worden in het licht gesteld.

Het werk van de auteur geeft ons zeer veel inlichtingen in een beperkte omvang en wanneer wij binnen afzienbare tijd ook in ons Belgisch Parlement een bespreking kunnen verwachten aangaande de oprichting van het ambt van Commissaris van het Parlement, zal het voorzeker van zeer groot nut zijn dat onze juristen zouden vertrouwd zijn met wat thans in Engeland in het leven geroepen werd, omdat niettegenstaande de zeer speciale Britse stempel ervan er zich hier heel wat wetenswaardigheden voordoen waarvan eventueel ten onzent nuttig gebruik zou kunnen gemaakt worden, en omdat ook hier vergissingen begaan zijn geworden, die Ebert in zijn werk uitstekend onderstreept, en die wij ten onzent zouden moeten vermijden.

René Victor.

BALIELEVEN

Verbond van Belgische Advocaten.
Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel.

31 januari - 1 februari 1969

Het gerechtelijk wetboek en de Praktijk

Doel

De reeds toe te passen regels aan de jonge praktijk toetsen.

Werkmethode

De uiteenzettingen worden met schriftelijk vragenstellen aangevuld.

Uurrooster

Vrijdag 31 januari : Professor Storme.

16 u. tot 17 u. Rechtsingang
17.15 u. tot 18.30 u. Tussengeschillen

Zaterdag 1 februari

10 u. tot 12 u. Koninklijke Commissaris Krings.
beantwoordt schriftelijk gestelde vragen in verband met praktische toepassingsproblemen.
12.30 u. (facultatief) Lunch : Club der Professoren -
Instituut Natuurkunde.
14.40 u. tot 15.30 u. Professor Lepaige.
Gewone rechtsmiddelen.
15.45 u. tot 17 u. Professor Lepaige.
Buitengewone rechtsmiddelen.

Plaats

Auditorium Guillissen der Vrije Universiteit te Brussel,
Groep G. Plein, ingang A, gelijkvloers, deur 92.

Inschrijving

Storting van 300 F (150 F voor hen die sedert min. dan 5 jaar afgestudeerd zijn) op P.C.R. 526 van Private Kas te Brussel 1, voor rekening 15139 Vlaams Pleitgenootschap.

Deelname aan lunch: 125 F, dienst en drank inbegrepen (75 F voor hen die sedert min. dan 5 jaar afgestudeerd zijn) op dezelfde wijze te verrekenen.

De inschrijvingen worden aanvaard in de volgorde van hun ontvangst en zullen op 28 januari afgesloten worden.

Aantal deelnemers aan gemeenschappelijke lunch is beperkt.

Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent.

Herfstuustap

Wat bleef er voor de Vlaamse Conferentie nog over na Londen en Parijs? Voorzitter Mr. Marcel Storme droomde luidop van Berlijn doch minder stormachtige bestuursleden brachten zoveel praktische bezwaren in om toch maar niet zo ver van huis te gaan!

Dat de keuze van Keulen in de smaak viel bleek alras uit de talrijke inschrijvingen. Bij de verwelkoming op 1 november 68 aan het Sint-Pietersstation viel het op dat niet alleen de oude getrouwen op post waren maar dat ook de jongere confrères van de partij wilden zijn. Aan het Kölner-Bahnhof werden wij begroet door een Duitse confrère, Mr. Koll, die sinds jaren Keulen te Gent vertegenwoordigt. Na verfrissing en versterking in het Hotel Berlin, vrij bezoek aan de stad. De meeste belangstelling genoot het Walraf-Richartz-Museum, al hadden sommige confrères meer interesse voor de zachte rustbanken dan voor de ikonen.

De eerste avond werd gezellig doorgebracht in het Belgisch Haus waar een Paul Delvauxtentoonstelling liep. Hier werd de Vlaamse Conferentie op een receptie verwelkomd door majoor De Boodt. De verdere nachtelijke uren waren overgelaten aan het persoonlijk initiatief. De zaterdagvoormiddag was het winkeldag voor de dames. 's Middags kwamen wij samen in het Bierbaumchen waar elkeen zich kon tegoed doen aan de beste stukken van het Duitse varken. Nadien geleid bezoek aan het Romeinse Keulen. Onze gids, een Oost-Vlaming, de heer Vandendriessche, een classicus, sinds 45 reeds te Keulen, kent de stad beter dan vele geboren en getogen Keulenaars. Hij leidde ons langs de oude Romeinse stadsmuren naar het Römisch - Germanisches Museum, waar zijn uitleg ook door verscheidene Duitsers met belangstelling werd gevolgd. Ook de laatste archeologische aanwinsten werden niet vergeeten zoals de beroemde Dionysus-mozaïek gevonden dicht bij de Dom. En de zondagvoormiddag had Mr. Koll ons een bezoek voorbehouden aan het private huis-museum van de familie Gens, alwaar jonge studenten in de huiskelder het praalgraf van Publius, meer dan 65 stenen die een gemiddeld gewicht hebben van 1.500 kg., aan het bovenhalen zijn. Na al die klassieke kunst werd 's avonds wat afleiding gezocht in de « Edelweiss ». Maar zovelen uit zonnige Afrikaanse landen hadden hier ook al hun verwachtingen in gesteld dat onze dames verkozen naar veiliger oorden te vertrekken. Sommigen verkozen een Weinstube aan de Rijn, anderen hadden een voorkeur voor « Helga und die Liebe ».

De zondagmiddag werd het bezoek aan Keulen, oud en nieuw, afgesloten met een uitgelezen maal met groots panorama op de Messeturm. Op de terugreis werden heel de zondagmiddag werd het bezoek aan Keulen, oud en gaat de volgende reis?

Geert Baert

MEDEDELINGEN

Lustrumviering Jura Falconis, 30 januari 1969.

Feestprogramma.

16 u. Feestrede door hoofdredakteur Denis Everaert.

16.15 u. Akademische zitting;
ingeleid door Prof. G. Van Hecke, dekaan;
voorgezeten door Dr. D.W.F. Verkade van de
Universiteit van Amsterdam (Staf Prof. Cohen
Jehoram), redaktiesekretaris van Ars Aequi.
« Jura Falconis, Ars Aequi en het belang van een
wetenschappelijk studententijdschrift. »

18 u. Receptie.

Plaats: Collegium Falconis, Tiense straat, 41 Leuven.
(lokaal B)

Opmerkingen:

— vermelding van adreswijziging van het redaktiesekretariaat:

Redaktiesekretariaat - Jura Falconis,
p.a. Collegium Falconis,
Tiense straat, 41
Leuven.

— het souper hoeft niet vermeld!

Studiedag van 22 maart 1969 gewijd aan de wet van 5 dec. 1968 inzake de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire komitees.

In het Staatsblad van 15 januari 1969 verscheen de wet van 5 december 1968 inzake de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire komitees. Voor de eerste maal werd aldus in ons land een volwaardig wettelijk statuut uitgewerkt voor de kollektieve arbeidsovereenkomsten.

De nieuwe wet brengt tal van essentiële wijzigingen aan de bestaande regelen en aan die betreffende het statuut van de vakorganisaties, de bekwaamheid van die organisaties om in rechte op te treden, het bindend karakter van de kollektieve arbeidsovereenkomst en de voorgeschreven formaliteiten m.b.t. de neerlegging van kollektieve arbeidsovereenkomsten, de opzegging ervan enz.

Daar deze nieuwe wet tal van vragen oproept en ongetwijfeld aanleiding zal geven tot heel wat geschillen en interessante rechtspraak, heeft het Instituut voor Arbeidsrecht van de Leuvense Rechtsfaculteit het nuttig geoordeeld een studiedag te wijden aan de nieuwe wet. De studiedag vindt plaats te Leuven, in het Collegium Falconis, Tiense straat, 41, op zaterdag 22 maart.

Aan de deelnemers van de studiedag zal een uitgebreide dokumentatiemap worden overhandigd.

PROGRAMMA

9.45 u. Woord van welkom door Prof. Dr. G. Van Hecke, dekaan van de Rechtsfaculteit van Leuven-Nederlands

Algemene inleiding door Senator St. De Clercq, senaatsverslaggever: « Arbeidsverhoudingen en collectief overleg »

Fundamentele opties van de wetgever »

Professor Dr. R. Blanpain: « Institutionaliseren van de collectieve arbeidsovereenkomst en juridisch statuut van de vakorganisaties »

12 u. Receptie en Lunch

14.30 u. C. Quisthoudt, juridisch adviseur van het A.C.V.: « Inhoud en binding van de collectieve arbeidsovereenkomst »

Algemene bespreking

16.30 u. Einde

Voor meedere inlichtingen, zich wenden tot het Instituut voor Arbeidsrecht, Tiensestraat, 41, Leuven.

Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking.

Deze vereniging houdt op vrijdag, 24 januari, te 17.30 u. in de zetel van het Centrum Jean Jacobsplein 11 te Brussel een vergadering waarin de Heer P. Sanders, professor aan de Economische Hogeschool te Rotterdam, zal spreken over «Europese Vennootschap-pro en contra».

Netherlands Universities Foundation for International Co-operation.

Wij ontvangen van de Netherlands Universities Foundation for International Co-Operation het hieronderstaande rondschrijven :

I am pleased to draw your attention to the following matter :

For the fourth consecutive time the «Europa Instituut» of the University of Amsterdam in collaboration with the Netherlands Universities Foundation for International Co-operation (NUFFIC), organizes an International Course on European Integration from September 11, 1969 till May 14, 1970.

Participation in this course is open to young graduates in law, economics and political science.

During the first term introductory tutorials and lectures on general problems of integration will be held followed during the second term by lectures, seminars and conferences on specific problems, individual research and a study tour to the European Institutions.

The lecturers of the course are both professors coming from various Dutch universities and experts who have gained experience in the field of integration through their professional connections with the European Communities, Benelux, O.E.C.D. etc.

The medium of instruction is *English*.

Leyden - Amsterdam - Columbia Summer Program in American Law.

Amsterdam Session 1969

Wij ontvingen de hieronderstaande mededeling :

The Faculties of Law of the University of Leyden, the University of Amsterdam, and Columbia University in the City of New York announce that the seventh *Summer Program in American Law* will be offered at the *Amsterdam Law school* from June 30 through July 25, 1969.

These summer courses, which were held at the Leyden Law School in 1963, 1964, 1966 and 1968, and at the Amsterdam Law School in 1965 and 1967, are designed to provide a general introduction to the American legal system with emphasis on areas of particular interest to European lawyers. Instruction will be provided by the following members of the Columbia Law School Faculty : E. Allan Farnsworth, Harry W. Jones, John M. Kernochan, Albert J. Rosenthal, Hans Smit and William Young.

Instruction will be offered in the following subjects : Legal Method, Constitutional Law, Civil Procedure, Contracts, Commercial Transactions, Metropolitan Problems, Copyright and Restitution.

Participation in the first four courses mentioned is required ; in addition, each participant must attend two of

the remaining courses, but may participate in as many additional courses as he desires. The courses will be taught in English. A certificate will be issued upon satisfactory completion of the program. The program is open to lawyers and advanced students who are proficient in English.

Tuition for the whole program, including study materials, is 150 Dutch guilders. A limited number of scholarships, covering all or part of the expenses of attending the program, will be provided. Applications for admission and scholarships should be submitted before March 30, 1969, to Professor P.A. Stein, Executive Director Summer Program, Universiteit van Amsterdam, Juridisch Instituut, Oudemanshuispoort 4, Amsterdam-C., The Netherlands.

XXIe Interuniversitair Rechtscongres Vlaams Rechtsgenootschap - Leuven

Het XXIe Interuniversitair Rechtscongres, dat door het V.R.G.-Leuven georganiseerd wordt, behandelt een uitzonderlijk actueel onderwerp : «Het Juridisch statuut van de Vreemdelingen in België». Wanneer men weet dat er in België bijna 1 miljoen vreemdelingen vertoeven, staat men verwonderd over de weinige belangstelling die tot nog toe in juridische middelen voor deze bevolkingsklasse bestond. Het Congres, dat op vrijdag 14 en zaterdag 15 februari in het College De Valk te Leuven zal doorgaan, wil dit euvel goedmaken.

Op het programma staan : een toespraak door de Heer A. Vranckx, Minister van Justitie over de politiek der wetgeving inzake vreemdelingen ; een sociologische benadering van de vreemdelingenproblematiek door de Heer F. Van Mechelen, Minister van Nederlandse Cultuur, enz.

In de secties zal behandeld worden : de burgerlijke en politieke rechten van de vreemdelingen, het politiek asiel, de dubbele belasting, het vrij verkeer van werknemers en zelfstandigen in de EEG, de uitlevering en de diplomatieke bescherming, de uitwijzing.

Het geheel wordt opgevrolijkt door recepties en een avondfeest.

De studenten, die dit initiatief op zich genomen hebben, stelden ook een boek samen over de «Vreemdelingen in België». Dit boek, dat enig is in de Belgische rechtsliteratuur, — er bestaat immers geen enkel werk dat globaal deze problematiek behandelt, — wil de basis zijn voor de discussies in de verschillende secties. Maar ook buiten het bestek van dit congres is het boek een consultatie waard.

Wie aan dit congres wil deelnemen en het boek wil ontvangen, kan zich inschrijven bij Hans Van Houtte, Voorzitter van het XXIe Interuniversitair Rechtscongres, Groeneweg 51, Heverlee (Leuven).

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, jg. 1968 - nr. 12 :

Het probleem van de oprichting van districten. — Opening van de gewone zitting van de provincieraden. — Verhasselt J., Verzorg uw taal !

Tijdschrift van de Vrederechters, jg. 1968 - nr. 11 :
Rechtspraak.

Tijdschrift voor sociaal recht, jg. 1968 - nr. 7 :

Aerts J., Het voorbehouden van voordelen aan gesyn-
dikeerde werknemers.

Bulletin van de Europese Gemeenschappen, jg. 1968 -
nr. 11 :

Levi-Sandri L., Het vrije verkeer van werknemers in
de Europese Gemeenschap.